

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΣΥΜΕΩΝΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ ΕΤΙ ΟΝΤΟΣ,

Πρός τινι τῶν εὐλαβῶν μοναχῶν, διάκονον γενόμενον,

Ἐπὶ τὸ ἀπλούτερον μεταφρασθεὶς

ΠΑΡΑ

Θ. ΧΟΪΔΑΝ

τοῦ Θεσσαλονικέως.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

Τύποις Χ. Νικολαΐδου Φιλαδελφέως.

(Παρά τῇ Πύλῃ τῆς Ἀγορᾶς.)

1847.

1893

NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY

ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION

1893

1893

1893

Τ Η
ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΩ
ΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΑΙ ΤΟΙΣ
ΑΠΑΝΤΑΧΟΥ ΟΡΘΟΔΟΞΟΙΣ ΙΕΡΑΡΧΑΙΣ
δ' ἐκδότης
ΤΗΝ ΒΙΒΛΟΝ ΤΑΥΤΗΝ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ,

ὅπως τῇ αὐτῶν προτροπῇ καὶ ἐπιμελείᾳ πᾶσι τοῖς ὑπ'
αὐτοὺς κληρικοῖς κοινῇ γένηται πρὸς ὠφέλειαν.

Πρόσχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ.
Παῦλος πρὸς Τιμόθ. α. κεφ. 4. § 13.

**ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΕΒΑΣΜΙΩΤΑΤΟΥΣ ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ
ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ, ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ, ΟΡΘΟΔΟ-
ΞΟΥ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.**

Ο ΕΚΔΟΤΗΣ

*Τὴν ὁφειλομένην ἀπορέμει προσκύνησιν, ἐξαιτούμενος
τὰς εὐχὰς αὐτῶν, καὶ εὐλογίας.*

Ἵμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου, εἶπεν ὁ Κύριος ἡ-
μῶν πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς, καὶ δι' αὐτῶν συνεχῶς
λέγει τοῦτο καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς αὐτῶν διαδόχους ἄλ-
λὰ καθὼς τὸ αἰσθητὸν τοῦτο φῶς, διὰ νὰ φέγγῃ λαμ-
πρῶς, ἔχει ἀνάγκην καὶ λύχνου καθαροῦ, καὶ θρυαλ-
λίδος καλῆς, καὶ ἐλαίου καθαροῦ καὶ ἀρκετοῦ, ἄλλως
γίνεται ἀμυδρὸν, καὶ σβέννυται, οὕτω καὶ τὸ νοητὸν
ὑμεῖς φῶς ἔχετε ἀνάγκην συνεχοῦς μελέτης τῶν θείων
γραφῶν, καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν πατέρων τῆς ἐκ-
κλησίας, διὰ νὰ λαμπρύνησθε ἐξ αὐτῶν, καὶ νὰ φέγγητε
εἰς ἡμᾶς τοὺς κοσμικοὺς τὸ φῶς τῆς θεογνωσίας, ἄλ-
λως ὑμεῖς μὲν γίνεσθε ἀμυδροί, καὶ σβέννυσθε ὀλοτελῶς,
ἡμεῖς δὲ περιπατοῦντες τότε ἐν τῇ σκοτίᾳ, καὶ ἀγνοίᾳ
τῶν θείων ἐντολῶν, ἀπολλύμεθα, διὰ τὸ ὅποιον πρῶτοί
ὑμεῖς οἱ ποιμένες, καὶ μεθ' ὑμῶν καὶ τὰ ἀπολωλότα
ἡμεῖς πρόβατα θέλομεν παιδεύησθε αἰωνίως, ὃ μὴ γένοιτο.

Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἐτόλμησα νὰ ὑπενθυμίσω πρὸς
ὑμᾶς, Σεβασμιώτατοι κληρικοί, οὐχὶ θέλων τάχα νὰ
ποιμάνω τοὺς ποιμένας ἐγὼ τὸ πρόβατον, ἀλλὰ βλέ-
πων μὲ λύπην τῆς ψυχῆς μου τὴν μεγίστην διαφθοράν,
εἰς τὴν ὁποίαν ἀναισθήτως ὁσημέραι καταφερόμεθα, σε-

μνυνόμενοι μάλιστα, ὅτι πολιτιζόμεθα, καὶ ἐλπίζω, ὅτι δὲν θέλετέ τινές με κατηγορήσει, οὔτε θέλετε παροργισθῇ κατ' ἐμοῦ, καὶ εἰπῇ ὅ,τι ποτε οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ φαρισαῖοι εἶπον πρὸς τὸν ἐκ γεννητῆς τυφλόν, ἀναβλέψαντα διὰ τοῦ Κυρίου, σὺ ὅλος ἐν ἁμαρτίαις ἐγεννήθης, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; διότι, ὡς προεῖπον, δὲν ἐκινήθην ἀπὸ πνεῦμα διδασκαλίας, ἀλλ' ἀπὸ πνεῦμα λύπης διὰ τὴν οἰκτρὰν ἡμῶν κατάστασιν· καὶ ποιμένες, καὶ πρόβατα κατὰ συνήθειαν τρέχομεν, ἀγνοοῦντες βέβαια τὸ θεῖον, τὸ ὑψηλὸν τοῦ ἐπαγγέλματός μας, οἱ περισσότεροι ἐξ ὑμῶν, καὶ ἐξ ἡμῶν τῶν προβάτων σχεδὸν ὅλοι· ἡ ἄγνοια δὲ αὕτη προέρχεται ἐκ τούτου, ὅτι ἡμεῖς εἰς πᾶν ἄλλο καταγινόμενοι, ἀμελοῦμεν τὴν ἀνάγνωσιν τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῶν συγγραμμάτων τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας, τῶν ὁποίων οὐδ' αὐτὰ τὰ ὀνόματα γινώσκονται ἀπὸ τοὺς περισσοτέρους.

Ἀλλὰ ὅταν γνωρίσωμεν τὸ ἐπάγγελμά μας, καὶ εἰς πόσα χρέη μᾶς καθυποβάλλει αὐτὸ, εἶμαι βέβαιος, ὅτι τότε καὶ ποιμένες, καὶ πρόβατα θέλομεν γίνῃ ἐπιμελέστεροι, καὶ προσεκτικώτεροι, πρῶτον οἱ ποιμένες ὑμεῖς, καὶ δι' ὑμῶν ἐπομένως ἡμεῖς τὰ πρόβατα, τῶν ὁποίων τὴν ποιμαντορίαν μόνην ἀπὸ τὸν ἀπόστολον Πέτρον ὁ Σωτὴρ, εἰς ἀπόδειξιν τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης του, ἐζήτησεν, ἂν με ἀγαπᾷς Πέτρε, εἰπὼν, βόσκει τὰ ἀρνία μου, βόσκει τὰ πρόβατά μου.

Ἐπὶ τῷ σκοπῷ λοιπὸν τούτῳ μεταφράσας εἰς τὸ ἀπλούστερον τὸν περὶ Ἱερωσύνης λόγον τοῦ μακαρίου Συμεῶνος ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης (μεταφρασμένον οὐχὶ τόσον ἐπιτυχῶς πρὸ χρόνων καὶ παρ' ἄλλου, καὶ εὐρισκόμενον εἰς τὰ ἅπαντά του) πρὸς κατάληψιν τῶν μὴ εἰδόντων τὴν ἀρχαίαν ἐλληνικὴν διάλεκτον κληρικῶν, ἐξέδωκα εἰς φῶς αὐτὸν μόνον διὰ τοῦ τύπου, συ-

νωδευμένον μετὰ τοῦ πρωτοτύπου διὰ τοὺς εἰδήμονας,
 πρὸς εὐχερεστέραν ἀνάγνωσιν διὰ τὸ εὐπόριστον· ἐλπίζω
 δέ, ὅτι ἡ συνεχὴς ἀνάγνωσις αὐτοῦ θέλει ὠφελήσει κατὰ
 πολλὰ ὑμᾶς πρῶτον, καὶ ἐπομένως ἡμᾶς· ὅτι ὑμεῖς
 ἔστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα Μάιον τοῦ 1847

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΣΥΜΕΩΝΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

*Πρός τινα τῶν εὐλαβῶν μοναχῶν, Ἱερᾶς
διακορίας ἡξιωμένον,*

*Ἐτι καὶ τοῦ ἀρχιερέως εἰς τὸν τοῦ πρεσβυτέρου τε-
λοῦντος τότε βαθμόν.*

Ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητέ, καὶ γνησιώτατε ἀδελφέ, τὴν ὀφειλὴν τῆς ἀγάπης πᾶσι κατὰ τὴν ἐντολὴν ὀφείλοντες, πολλῷ μᾶλλον ταύτην ὀφείλομεν τοῖς γνησίοις, καὶ τοῖς φιλοῦσιν· εἰ γὰρ καὶ ἀμερῆς ἡ κατὰ Θεὸν ἀγάπη, καὶ ἀπλῆ, καὶ ἀποίκιλος, καὶ πᾶσιν ἴσως ὀφειλομένη κατὰ τὸν τέλειον λόγον, ἀλλ' ἡ αὐτοαγάπη καὶ αὐτοτελειότης Ἰησοῦς ἑαυτὸν διδούς πᾶσιν, ὅμως κατὰ τὴν γνώμην ἐκάστου φανεροῦται τοῖς βουλομένοις· ὡς καὶ τὸ φῶς αὐγάζων ἴσως πᾶσιν ὁ ἥλιος, κατὰ τὸ θέλειον ὄραῖν, καὶ τὸ δυνατόν τῆς ὁράσεως, καθορᾶται ἐκάστῳ· ὅθεν καὶ φησιν αὐτὸς ὁ Σωτήρ· Ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ· οὐχ ὅτι τινὰς μὲν φιλεῖ, τινὰς δὲ οὐ φιλεῖ, ἀλλ' ἀπλῶς πάντας, ὡς αὐτοαγάπη ὢν, ἀγαπῶν, τοὺς μὴ βουλομένους αὐτὸν ἀγαπᾶν, καὶ μακρυνομένους αὐτοῦ, οὐ τυραννικῶς ἀναγκάζει· καὶ γὰρ οὐκ ἀναιρεῖ τὴν προαίρεσιν· ὥσπερ καὶ τοῖς φιλοῦσιν αὐτὸν, καὶ ἐγγίξειν ἐπιποθοῦσιν ἑαυτὸν ὅλον παρέχει, καὶ τὰ τῆς ἀγάπης, αὐτοαγαθότης ὢν, ἐπιδείκνυσι· καὶ ὁ ἀπόστολος δὲ τοῖς οἰκείοις πρὸ πάντων τὴν πρόνοιαν χορηγεῖν ἐπιτρέπει, τοὺς οἰκείους λέγων τῇ πίστει.

ΛΟΓΟΣ

ΠΕΡΙ ΙΕΡΩΣΥΝΗΣ

ΤΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ

ΣΥΜΕΩΝΟΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Πρὸς τινὰ τῶν εὐλαβῶν μοιχαλῶν, διάκονον γενόμενον,

Ἔτι καὶ τοῦ ἀρχιερέως πρεσβυτέρου τότε ὄντος.

Ι. Ἐν Χριστῷ μοι ἀγαπητέ καὶ γησιώτατε ἀδελφεῖ,
τὸ χρέος τῆς ἀγάπης πρὸς πάντας κατὰ τὴν προστα-
γὴν τοῦ Κυρίου χρεωστοῦντες, πολὺ περισσότερον πρὸς
τοὺς γνησίους, καὶ τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς αὐτὴν χρεω-
στοῦμεν· διότι ἂν καὶ ἦναι ἀμερῆς ἢ κατὰ Θεὸν ἀγάπη,
καὶ ἀπλῆ, καὶ ἀποίικλος, καὶ κατὰ τὸν τέλειον λόγον
χρεωστούμενη ἐξίστου πρὸς πάντας, ἀλλ' ἡ αὐτοαγάπη
καὶ αὐτοτελειότης ὁ Ἰησοῦς, μ' ὅλον ὅτι δίδωσιν ἑαυ-
τὸν πρὸς πάντας, ὅμως κατὰ τὴν γνώμην ἐκάστου φα-
νερώνεται εἰς τοὺς θέλοντας αὐτὸν καθὼς καὶ ὁ ἥλιος
λάμπων τὸ φῶς ἐξίσου πρὸς πάντας, βλέπεται ὑπὸ τοῦ
καθενός, καθὼς θέλει νὰ βλέπῃ αὐτόν, καὶ κατὰ τὴν
δύναμιν τῆς ὁράσεώς του· διὰ τοῦτο λέγει καὶ αὐτός
ὁ Σωτὴρ· ἐγὼ τοὺς ἐμὲ φιλοῦντας ἀγαπῶ· οὐχὶ ὅτι
τινάς μὲν ἀγαπᾷ, τινάς δὲ δὲν ἀγαπᾷ, ἀλλ' ἀπλῶς πάν-
τας, ὡς αὐτοαγάπη ὢν, ἀγαπῶν, τοὺς μὴ θέλοντας νὰ
ἀγαπῶσιν αὐτόν. καὶ μακρυνομένους ἀπ' αὐτόν, τυραν-
νικῶς δὲν ἀναγκάζει· ἐπειδὴ δὲν ἀναιρεῖ τὴν προαίρε-
σιν· καθὼς πάλιν καὶ πρὸς τοὺς φιλοῦντας αὐτόν καὶ
ποθοῦντας νὰ ἐγγίξωσι, δίδει ὅλον τὸν ἑαυτόν του, καὶ

2. Καὶ αὐτὸς τοίνυν, εἰ καὶ τῶν ἐλαχίστων ἐλαχιστότατος τυγχάνων εἰμὶ, πιστὸς δ' ὁμῶς Χριστοῦ ἐν αὐτῷ, τῇ τούτου τε ἀντιλήψει ἱερεὺς, καὶ δοῦλος αὐτοῦ, κατὰ τὸ ἐνὸν ἐμοί, ἀνάγκην ἔχω τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ μεμνησθαι, καὶ τῆς τοῦ κεφαλαίου πασῶν μᾶλλον ἀγάπης, ὡς ἐφικτὸν, ἵνα, κατὰ τὸν ἡγαπημένον αὐτῷ μαθητὴν, καὶ Χριστὸς αὐτὸς διὰ ταύτης μικράν τινα χῶραν ἐν ἐμοί, καὶ μονὴν ἔχων εὐρεθῇ· ὁ μένων γάρ φησιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ· λοιπὸν καὶ αὐτὸς ταύτην τηρεῖν ὀφείλων, καὶ δεικνῦναι πᾶσι κατὰ τὸν ὅρον, καὶ μάλιστα τοῖς φιλοῦσι, σὲ τῶν φιλτάτων ἔχων, σοὶ καὶ γνησίως ἐν τῷ παρόντι ταύτην ἐνδείκνυμι, οὐ παραινέσεως τύπον διενεργῶν ἐν τῷδε, ἀλλ' ὑπομνήσεως λόγον, καὶ γνῶσιν τινα λεπτοτέραν, ἧς ἡξίωσαι διακονίας, διὰ τοῦ δέ σοι παρεχόμενος, ὡς καὶ αὐτὸς πρὸ σοῦ ταύτην ὑπείσελθὼν τὴν Ἱερὰν λειτουργίαν, καὶ Ἱερεὺς Χριστοῦ τυγχάνων, καὶ ὑπηρετῆς τῶν αὐτοῦ μυστηρίων, ἄκρα τούτου χρηστότητι τῶν ὑπὲρ ἐμὲ μεγίστων τε, καὶ θείων ἡξιωμένος,

3. Ἰδοὺ τοίνυν ἡξιώθης, ἀγαπητὲ, λειτουργὸς γενέσθαι Χριστοῦ, καὶ διάκονος αὐτοῦ, καὶ παραστάτης εἶναι, καὶ θεωρὸς τῶν μυστηρίων, καὶ ἐγγίζων, καὶ κοινωνὸς· καὶ τῶν εὐαγγελίων κήρυξ, καὶ οὐκ ἔτι παραπετάσμασί τισι κωλυόμενος, ἀλλ' ἀπερικαλύπτως ὁρῶν, οὐδὲ διὰ Σεραφεῖμ, Ἱερέως δηλαδή, τῇ λαβίδι μετέχων, ἀλλ' αὐτὸς τυγχάνων ὁ Σεραφεῖμ, Ἱερωσύνης ἡξιωμένος, καὶ καλῶν πρὸς προσευχάς, οὐ καλούμενος, καὶ ἐγγίξειν ἄλλους ἐνάγων πρὸς Θεὸν, αὐτὸς ὁ κατέχων, τελῶν τὰ θεῖα, καὶ προσφωνῶν τοῖς πιστοῖς, καὶ προσέχειν παρεγγυῶν, καὶ παρατιθείς τῷ Χριστῷ, καὶ ὅλος ἐτέρων ὢν ὁδός τε, καὶ πρὸς τὸ φῶς ὁδηγός.

4. Καὶ τί ἕτερον, ἢ χερουβεῖμ, ὁρῶν ὅλος διὰ τῶν

τὴν ἀγάπην, αὐτοαγαθότης ὦν, φανερώνει· καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος δὲ προτρέπει νὰ παρέχωμεν πρὸ πάντων τὴν πρόνοιαν πρὸς τοὺς οἰκείους, τοὺς οἰκείους λέγων κατὰ τὴν πίστιν.

2. Καὶ ἐγὼ λοιπὸν, ἂν καὶ εἶμαι τῶν ἐλαχίστων ἐλαχιστότατος, ἀλλ' ὅμως πιστὸς Χριστοῦ ἐν αὐτῷ, καὶ Ἱερεὺς, καὶ δοῦλος αὐτοῦ ὦν μὲ τὴν αὐτοῦ βοήθειαν, κατὰ τὴν δύναμίν μου ἀνάγκην ἔχω νὰ ἐνθυμῶμαι τὰς ἐντολάς αὐτοῦ, καὶ περισσότερον τὴν τῆς ἀγάπης, ὅσον εἶναι δυνατόν, ἥτις εἶναι τὸ κεφάλαιον ὅλων τῶν ἐντολῶν, διὰ νὰ εὐρεθῇ, καθὼς ὁ ἡγαπημένος αὐτοῦ μαθητῆς λέγει, καὶ ὁ Χριστὸς αὐτός, ὅτι ἔχει μικράν τινα χῶραν ἐν ἐμοί, καὶ μονὴν διὰ ταύτης τῆς ἀγάπης· διότι λέγει· ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ· λοιπὸν καὶ ἐγὼ χρεωστῶν νὰ τηρῶ αὐτήν, καὶ νὰ δεικνύω πρὸς πάντας κατὰ τὸν ὀρισμὸν τοῦ Κυρίου, καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς φιλοῦντάς με, σὲ φίλτατον ἔχων, πρὸς σὲ καὶ γνησίως εἰς τὸν παρόντα λόγον αὐτὴν ἐπιδεικνύω, οὐχὶ παραινέσεως τύπον διενεργῶν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ τρόπον ὑπενθυμίσεως, καὶ γνωσίν τινα λεπτοτέραν δι' αὐτοῦ τῆς ὁποίας ἡξιώθης Ἱερᾶς διακονίας πρὸς σὲ παρεχόμενος· ἐπειδὴ καὶ ἐγὼ πρὸ σοῦ ταύτην ἀνεδέχθην τὴν Ἱερὰν διακονίαν, καὶ Ἱερεὺς Χριστοῦ ἤδη ὑπάρχω, καὶ ὑπηρέτης τῶν αὐτοῦ μυστηρίων, ἀξιωθεὶς τὰ ὑπὲρ ἐμὲ μέγιστά τε καὶ θεῖα διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ ἀγαθότητα

3. Ἰδοὺ λοιπὸν ἡξιώθης ἀγαπητέ, νὰ γένης λειτουργὸς τοῦ Χριστοῦ, καὶ διάκονος αὐτοῦ, καὶ νὰ ᾗσαι παραστάτης, καὶ θεωρὸς τῶν μυστηρίων, καὶ ἐγγίζων, καὶ κοινωνὸς, καὶ τῶν εὐαγγελίων κήρυξ, καὶ δὲν ἐμπεδίσειςαι πλέον ἀπὸ τινα παραπετάσματα, ἀλλὰ βλέπεις αὐτὰ ἀσκέπαστα, οὐδὲ μετέχεις ἀπ' αὐτὰ διὰ Σεραφεῖμ,

μυστηρίων τὸν ὀρώντα τὰ πάντα, καὶ Σεραφεῖμ πυρφόρος, τὸν ζῶντα κατέχων ἄνθρακα, καὶ θρόνος, ὡς ἀναπαυόμενον ἔχων ἐν σοὶ τὸν πανταχοῦ τῇ τελετῇ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, καὶ ἄγγελος, ὡς ὑπηρετῆς αὐτοῦ καὶ λειτουργός, καὶ ταῦτα οὐκ εἰκόνι τινὶ· οὐδὲ γὰρ τύπῳ διακονῶν ὑπάρχεις· ἀλλ' αὐτῷ τῷ ὑπὸ τῶν ἀύλων ἄνω δορυφορουμένῳ Δεσπότῃ καὶ ὅπερ οὗτοί γε ἄνω, αὐτὸς κάτω διατελεῖς· οὕτω γὰρ ἠθέλησεν ὁ πάντων τεχνίτης, τὴν αὐτὴν λειτουργίαν ἄνωτε, καὶ κάτω τελεῖσθαι, καὶ αὐτὸς οὕτως ὥφθη πεποικηκώς· καὶ ἄνθρωπος ὁφθείς, δι' ἑαυτοῦ τὴν μεθ' ἡμῶν ἔνωσιν ἐξετέλεσε.

5. Μόνος ἄυλος γὰρ ὢν, ὕλην ἐνεδύσατο θέλων, καὶ τοῖς κατ' αἴσθησιν ἡνώθη βροτοῖς, καὶ ἄκτιστος τῇ φύσει τελῶν, καὶ ἀναρχος, οὐ τῆς κτιστῆς αὐλου τῶν νόων μετεῖληφε φύσεως, ἐνωθῆναι τῇ κτίσει βουλευθεὶς, κτίσας δ' αὐτοὺς ἐκ μὴ ὄντων, κατὰ χάριν αὐλοὺς καὶ ἀθανάτους τούτους εἰργάσατο, καὶ δόξης μετέχειν αὐτοῦ δωρεάν τούτοις, ἀναλόγως ἐκάστω, δίδωσιν, ἡμῶν δὲ τὴν κτιστὴν προσεῖληφε φύσιν, καὶ ὑποστατικῶς ἡμῖν ἡνῶται, καὶ τῇ βροτεῖᾳ φύσει τῶν τῆς Θεότητος μεταδίδωσιν αὐχημάτων, ἐνδεδυμένος ἀχωρίστως, καὶ ἀσυγχύτως αὐτὴν· ἐν αὐτῷ γὰρ φησι κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς· ὥράθη οὖν, καὶ πάλιν, ὡς ἠϋδόκησε, καθορᾶται, καὶ ἑαυτὸν δέδωκεν ἡμῖν, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τανῦν αὖθις δίδωσι.

6. Καὶ τῶν τοιούτων ἔργων, ὧ πολλῆς ἀγαθότητος, ἡμεῖς λειτουργοί τε, καὶ ὑπηρέται, καὶ μύσται· τί τούτου μεῖζον; κατὰ τὸ ἐνεργεῖν τὰ μυστήρια ὑπὲρ ἀγγέλους τὴν ἀξίαν εἰλήφαμεν· ὧ τῆς χρηστότητος τοῦ Δεσπότου, ὃς πάντα περιέχει, καὶ ἀπερίληπτος, ἐν τόπῳ δι' ἡμᾶς· ὁ ἀναφής, κατεχόμενος· ὁ ἀόρατος, ἐν αἰσθήσει, ὁ νοὶ ἀκατάληπτος, τοῖς θνητοῖς μετεχόμενος· δι' ἡμῶν

Ἱερέως δηλαδή, μὲ τὴν λαβίδα, ἀλλὰ σὺ εἶσαι ὁ Σε-
ραφεῖμ, Ἱερωσύνην ἡξιωμένος, καὶ προσκαλεῖς εἰς προ-
σευχάς, δὲν προσκαλεῖσαι, καὶ φέρεις ἄλλους νὰ ἐγ-
γίζωσι πρὸς τὸν Θεόν, σὺ ὁ κρατῶν, τελειόνων τὰ θεῖα,
καὶ προσφωνῶν εἰς τοὺς πιστοὺς, καὶ νὰ προσέχωσι πα-
ραγγέλλων, καὶ θέτων αὐτοὺς πλησίον εἰς τὸν Χριστὸν,
καὶ ὁλος ἄλλων ὧν ὁδός, καὶ πρὸς τὸ φῶς ὁδηγός.

4. Καὶ τί ἄλλο εἶσαι παρὰ χερουβείμ, βλέπων ὁλος
διὰ τῶν μυστηρίων τὸν τὰ πάντα βλέποντα, καὶ Σε-
ραφεῖμ πυρφόρος, τὸν ζῶντα κρατῶν ἄνθρακα, καὶ θρό-
νος, ὡς ἀναπαυόμενον ἔχων ἐν σοὶ τὸν πανταχοῦ πα-
ρόντα μὲ τὴν τελετὴν καὶ μὲ τὴν κοινωνίαν; καὶ ἄγ-
γελος, ὡς ὑπερέτης αὐτοῦ, καὶ λειτουργός; καὶ ταῦτα
εἶσαι οὐχὶ εἰς εἰκόνα τινά, διότι οὐδὲ εἰς τύπον διακο-
νεῖς, ἀλλ' εἰς αὐτὸν τὸν Δεσπότην, τὸν δορυφορούμε-
νον ἄνω ὑπὸ τῶν αὐλῶν δυνάμεων· καὶ ὅ,τι εἶναι ἐκεῖ-
νοι ἄνω, τοῦτο εἶσαι σὺ κάτω· διότι οὕτως ἠθέλησεν
ὁ πάντων τεχνίτης, ἡ αὐτὴ λειτουργία νὰ τελῇται
καὶ ἄνω, καὶ κάτω· καὶ αὐτὸς ἐφάνη, ὅτι οὕτως ἔπρα-
ξε, καὶ ἄνθρωπος φανείς, δι' ἑαυτοῦ τὴν μεθ' ἡμῶν ἔ-
νωσιν ἐξετέλεσε.

5. Διότι μόνος αὐλὸς ὧν, ὕλην ἐνεδύθη, θέλων, καὶ
μὲ τοὺς αἰσθητοὺς ἡνώθη ἀνθρώπους· καὶ ἄκτιστος κατὰ
τὴν φύσιν ὑπάρχων, καὶ κατὰ τὸν χρόνον ἀναρχος, δὲν
μετέλαβε τὴν αὐλὸν κτιστὴν τῶν ἀγγέλων φύσιν, θε-
λήσας νὰ ἐνωθῇ μὲ τὴν κτίσιν, κτίσας δὲ αὐτοὺς ἐκ
μὴ ὄντων, κατὰ χάριν αὐλοὺς, καὶ ἀθανάτους τούτους
κατεσκεύασε, καὶ τὴν μετοχὴν τῆς δόξης αὐτοῦ δωρεὰν
εἰς αὐτοὺς δίδει, ἀναλόγως εἰς τὸν καθένα· ἡμῶν δὲ
τὴν κτιστὴν προσέλαβε φύσιν, καὶ καθ' ὑπόστασιν μὲ
ἡμᾶς ἡνώθη, καὶ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν μεταδίδει
τὰ ὑψώματα τῆς Θεότητος, ἐνδεδυμένος αὐτὴν ἀχωρί-

τε τῶν τῆς ταπεινῆς καὶ καταπεπτωκυίας φύσεως, διὰ τῆς δεδομένης ἡμῖν Ἰερωσύνης, ὧ τοῦ θαύματος, τοῖς μυστηρίοις γινόμενος, καὶ φαινόμενος, καὶ διδόμενος, καὶ φερόμενος, καὶ χορηγούμενος, καὶ οἰκίζόμενος, καὶ ἐνδύόμενος, καὶ ὀργιαζόμενος καὶ καταλλαττόμενος, καὶ ἰλεούμενος καὶ μεταλαμβανόμενος· τί καινότερον τῶν τοιούτων; τί μείζον ἀγαθὸν πρὸς ἀνθρώπους; τίς δύναμις ὑπερτέρα; τίς ἐξουσία, μείζους πλουτοῦσα χάριτας;

7. Ἰδοὺ ὁ χοὺς ἡμεῖς, καὶ πηλὸς τε, καὶ σκώληξ, ἐξουσία, καὶ δυνάμεις ὀρώμεθα, μᾶλλον δὲ καὶ πλείω τούτων δυνάμενοι τῇ τῆς Ἰερωσύνης δυνάμει· καὶ πλάσται γὰρ τῆς κρείττονος πλάσεως τῷ βαπτίσματι, καὶ τοῖς λοιποῖς μυστηρίοις, καὶ Θεοῦ υἱῶν πατέρες, καὶ θέσει Θεῶν ἐνεργοί, καὶ ἁμαρτίας ἀναιρέται, καὶ ἐλευθερωταὶ ψυχῶν, καὶ λύται δεσμῶν αἰωνίων, καὶ παραδείσου κλειδοῦχοι, καὶ τὰ Θεοῦ δυνάμενοι, καὶ αὐτοῦ δεικνύμεθα συνεργοὶ πρὸς σωτηρίαν ἀνθρώποις· μᾶλλον δὲ τί πρὸς ταῦτα ἡμεῖς; πόσων ὀφείλεται Θεῷ ἕνεκα τηλικούτων δώρων; ὅποιοι δὲ εἶναι κεχρεωστήκαμεν; οὐδὲ εἰ κατὰ τὴν θεωρίαν ἤμεν τῶν πολυομμάτων ἐκείνων, ἱκανοὶ πρὸς τοιαῦτα· τίς γὰρ φύσις χτιστῆ τῶν τοῦ Θεοῦ ἄξια χαρίτων; αἱ πρῶται τῶν ἄνω τάξεις τρέμουν, συστέλλονται, φρίττουσιν, αὐτὰ τὰ δι' ἡμῶν ἐνεργούμενα καθορῶσιν· καὶ γὰρ μᾶλλον θαυμάζουσι, τὸ πολυποίκιλον τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας διὰ τῆς Ἐκκλησίας καταμανθάνουσαι, ὡς ὁ Παῦλός φησι· καὶ αὐταὶ μὲν ἐπιγινώσκουσιν τὸ χτιστὸν ἑαυτῶν, καὶ τὸ ὑπέρμετρον τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος, δειλιῶσί τε, καὶ ἐκπλήκτως βοῶσι, καὶ τοῖς γινομένοις θαυμάζουσιν.

8. Ἡμεῖς δὲ τούτων τῶν θειοτάτων τε καὶ μεγίστων ὑπουργοὶ τυγχάνειν, καὶ ὑπερέται ἡξιωμένοι, ὁποίως διακείμεθα; τὴν φοβερὰν ἐξουσίαν ταύτην, καὶ φρικτό-

στως καὶ ἀσυγχύτως· διότι, λέγει ὁ ἀπόστολος, εἰς αὐτὸν κατοικεῖ ὅλη ἡ θεότης καθ' ὑπόστασιν· ἐβλέφθη λοιπὸν, καὶ πάλιν, καθὼς εὐδόκησε, βλέπεται, καὶ τὸν ἑαυτὸν τοῦ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς, καὶ δι' ἡμᾶς καὶ τώρα πάλιν δίδει.

6. Καὶ τῶν τοιούτων ἔργων, ὧ πολλῆς ἀγαθότητος, ἡμεῖς εἴμεθα λειτουργοί, καὶ ὑπηρέται, καὶ διδάσκαλοι· τί μεγαλῆτερον ἀπ' αὐτό; κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν μυστηρίων ὑπὲρ τοὺς ἀγγέλους τὴν ἀξίαν ἐλάβομεν· ὧ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Δεσπότου! ὁ ὁποῖος τὰ πάντα περιέχων, καὶ ἀπερίληπτος ὢν, εἰς τόπον εὐρίσκεται δι' ἡμᾶς· ὁ ἄπιαστος, εὐρίσκεται κατεχόμενος, ὁ ἀόρατος, αἰσθητός, ὁ εἰς τὸν νοῦν ἀκατάληπτος, ὑπὸ τῶν θνητῶν μετεχόμενος, καὶ δι' ἡμῶν τῶν ὄντων ἐκ τῆς ταπεινῆς καὶ ξεπεσμένης φύσεως μὲ τὴν δεδομένην εἰς ἡμᾶς Ἱερωσύνην, ὧ τοῦ θαύματος, εἰς τὰ μυστήρια παραγινόμενος, καὶ φαινόμενος, καὶ διδόμενος, καὶ φερόμενος, καὶ χορηγούμενος, καὶ κατοικιζόμενος, καὶ ἐνδυσόμενος, καὶ θυόμενος, καὶ φιλιούμενος, καὶ ἐξιλεούμενος, καὶ μεταλαμβανόμενος· τί καινότερον ἀπὸ τὰ τοιαῦτα; τί μεγαλῆτερον ἀγαθὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους; ποῖα δύνάμις ἀνωτέρα· ποῖα ἐξουσία, πλουτοῦσα μεγαλητέρας χάριτας;

7. Ἴδου ἡμεῖς τὸ χῶμα, καὶ ἡ λάσπη, καὶ ὁ σκώληξ, ἐξουσίαι, καὶ δυνάμεις βλεπόμεθα, μάλιστα δὲ καὶ περισσότερον ἀπ' αὐτὰς δυνατοὶ μὲ τὴν δύναμιν τῆς Ἱερωσύνης· διότι εἴμεθα καὶ πλάσται τῆς καλητέρας πλάσεως μὲ τὸ βάπτισμα, καὶ τὰ λοιπὰ μυστήρια, καὶ πατέρες υἱῶν Θεοῦ, καὶ ἐνεργοὶ Θεῶν κατὰ χάριν, καὶ ἀναιρέται τῆς ἁμαρτίας, καὶ ψυχῶν ἑλευθερωταί, καὶ λύται δεσμῶν αἰωνίων, καὶ κλειδοῦχοι τοῦ παραδείσου, καὶ δυνάμενοι νὰ πράττωμεν τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ, καὶ δεικνύμεθα εἰς τοὺς ἀνθρώπους συνεργοὶ αὐτοῦ πρὸς σωτη-

τάτην ἐγγείρησιν, ἔστιν ὅτε, εἰς ἀρχὴν (οἶμοι) παθῶν, καὶ ὕλην ἁμαρτίας, τὴν ἁμαρτίας καὶ παθῶν ἀναιρέτιν, ἀπεργαζόμεθα, εἰς ἐξουσίαν ἀρχικὴν τε καὶ κοσμικὴν ταύτην ἔλκοντες τινες, καὶ πονηρῶς βιαζόμενοι, καὶ μανιωδῶς ἐπιπηδῶντες αὐτῇ, καὶ τὰ καθ' ὧν κατέστη, διενεργοῦντες, ἵνα ταύτης, φεῦ, ἐπιδράζωνται, εἴγε καὶ ταύτης οὕτω μετέχουσι, καὶ οὐ μακρύνονται μᾶλλον.

9. Τοῦ τοιοῦτου ὕψους εἰς ἔννοιαν οἱ κατ' ἀγγέλους ἐκεῖνοι τῶν ἁγίων γινόμενοι, κατὰ τὰ θειότατα φρίττοντες, ὡς εἴρηται, Σεραφεῖμ, τὸ μέγα τῆς Ἱερωσύνης ἔφευγόν τε, καὶ ὑπεστέλλοντο, ἀξιούμενοι δὲ ταύτης, ὅπως τὸν ἑαυτῶν ὠκονόμουν βίον, δῆλον, ἐξ ὧν εἰργάσαντο· τούτων τῆς ἀξίας καὶ ἡμεῖς κοινωνοί, ἀγαπητὲ, θεία χάριτι γεγονότες, ὡς δύνಾಮις, ἐξακριβοῦν τὸν βίον, καὶ διευθύνειν κατ' ἰκεῖνους σπουδάσωμεν.

10. Τοῦτο τὸ ἔργον οὐχ ὅπως τῶν ἐλαχίστων ἡμῶν οὐκ ἔστιν ἔργον, ἀξίας τῆς ἡμετέρας ἀκόλουθον, ἀλλ' οὐδὲ τῆς τῶν ἄκρως κεκαθαρμένων ἐκείνων, καὶ τῶν κατ' ἀγγέλους, καὶ ἀγγέλων αὐτῶν, μόνης δὲ τῆς θείας τοῦτο τυγχάνει φύσεως ἔργον, τῆς τὰ ὄντα παραγαγούσης, μὴ ὄντα πρότερον, καὶ αὐθις συκρατούσης, καὶ ἀλλοιοῦν δυναμένης, ὡς βούλεται· καὶ δῆλον ἐντεῦθεν· ἐπεὶ γὰρ ἡμεῖς μόνοι τῶν γεγονότων ἀπάντων τῆς ἀναμορφώσεως ἐχρήζομεν, συντριβέντες ἀθλίως, καὶ τὸ πρῶν ἀπολέσαντες κάλλος, τοῦ αἰὲ μὲν ὄντος, καὶ ἀθανάτου, καὶ ἀφθάρτου, καὶ ἀναλλοιώτου Θεοῦ παρακούσαντες, ὑπακούσαντες δὲ τοῦ ἐκ μὴ ὄντος γεγονότος ἀγαθοῦ, καὶ παραφθαρέντος ἐκουσίως, καὶ τὴν ἀθανασία ἀπολωλεκότες τὴν θείαν, θνητοῦτε καταστάντος τῇ διαστάσει τοῦ ἀθανάτου, εἰς τὴν χρεῖαν τῆς χάριτος ταύτης ἤλθομεν· εἰ γὰρ καὶ ζῶν, καὶ μένων ὁ ἀποστάτης δοκεῖ, ἀλλὰ τῆς ἀληθοῦς ζωῆς τῆς τοῦ Θεοῦ ἀπε-

ρίαν· μάλιστα δὲ τί πρὸς ταῦτα ἡμεῖς εἴμεθα; πόσα χρεωστοῦμεν εἰς τὸν Θεὸν διὰ τὰς τηλικαύτας δωρεάς; ὅποιοι δὲ νὰ εἴμεθα ἐχρεωστούσαμεν; οὐδὲ ἀνίσως εἴμεθα κατὰ τὴν θεωρίαν τῶν πολυρμμάτων ἐκείνων χερουβὴμ, εἴμεθα πάλιν ἱκανοὶ πρὸς τοιαῦτα· διότι ποία φύσις κτιστὴ εἶναι ἀξία τῶν χαρίτων τοῦ Θεοῦ; αἱ πρῶται τῶν ἄνω δυνάμεων τάξεις τρέμουσι, συσέλλονται, φρίττουσιν, αὐτὰ τὰ δι' ἡμῶν ἐνεργούμενα βλέπουσαι· ἐπειδὴ περισσότερον θαυμάζουσι, καταμανθάνουσι διὰ τῆς ἐκκλησίας τὸ πολυποίκιλον τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας, καθὼς ὁ Παῦλος λέγει· καὶ αὐταιμὲν γνωρίζουσι τὸ κτιστὸν ἑαυτῶν, καὶ τὸ ὑπέρμετρον τῆς τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητος, καὶ φοβοῦνται, καὶ μὲ ἐκπληξιν φωνάζουσι, καὶ εἰς τὰ γινόμενα θαυμάζουσιν.

8. Ἡμεῖς δὲ, ἀξιωθέντες νὰ εἴμεθα ὑπουργοί, καὶ ὑπηρέται τῶν θειοτάτων τούτων, καὶ μεγίστων μυστηρίων, πῶς διακείμεθα; τὴν φοβερὰν ἐξουσίαν ταύτην, καὶ φρικτοτάτην ἐπιχείρησιν ἐνίοτε ἀρχὴν (ἀλλοίμονον) παθῶν, καὶ ὕλην ἁμαρτίας, τὴν φονεύτριαν τῆς ἁμαρτίας καὶ τῶν παθῶν, κάμνομεν, σύροντές τινες ἐξ ἡμῶν αὐτὴν εἰς ἐξουσίαν ἀρχοντικὴν καὶ κοσμικὴν, καὶ πονηρῶς βιαζόμενοι, καὶ μανιωδῶς πηδῶντες εἰς αὐτήν, καὶ καθ' ὧν τινων αὐτὴ κατεστάθη, ἐκεῖνα αὐτοὶ ἐξ ἐναντίας πράττοντες, διὰ νὰ λάβωσιν (ἀλλοίμονον) αὐτήν, ἂν καὶ ταύτην ἀπολαμβάνωσι μ' αὐτὸν τὸν τρόπον, καὶ δὲν ἀπομακρύνονται μάλιστα περισσότερον ἀπ' αὐτήν.

9. Τὸ τοιοῦτον ὕψος ἐννοοῦντες οἱ ὡς ἄγγελοι ἐκεῖνοι ἄγιοι, φρίττοντες, κατὰ τὰ θειότατα Σεραφεῖμ, καθὼς ἑρρέθη, τὸ μεγαλεῖον τῆς Ἱερωσύνης καὶ ἔφευγον, καὶ ἐφοβοῦντο· ἀλλ' ὅταν αὐτὴν ἠξιώνοντο, πῶς τὴν ζωὴν αὐτῶν οἰκονόμουν, φανερόν γίνεται ἐξ ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔπραξαν· τούτων τῆς ἀξίας καὶ ἡμεῖς ἀγαπητέ,

στέρηται, ἀλλοιωθεὶς αὐτοθελῶς τὴν πονηρὰν ἀλλοιώσιν, καὶ ἐναντίος κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ὑπάρξας τῷ πεποιηκότι αὐτὸν Δεσπότη, καὶ διὰ τοῦτο ἀπωλείας τῆς ἴσης αὐτῷ, καὶ ἡμῖν, αὐτῷ πεπεισμένοις, παραίτιος γέγονεν· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀποστάτης μένει, καὶ ἡ κακία αὐτῷ ἀναπόβλητος, ἡμεῖς δὲ καὶ μετὰ τὸ πεσεῖν ἐγερθῆναι χώραν εἰλήφαμεν ἀγαθότητι τοῦ πεποιηκότος· ὅτι ἐκεῖνος μὲν οὐκ ἀπάτη πέπτωκεν· οὐδὲ γὰρ σαρκὸς πάχει, καὶ ὕλη συμπέπλεκτο· ἐκουσίως δὲ, οὐπὲρ ἀληθῶς τὴν γνῶσιν εἶχεν, ἀπεπήδησεν ἀγαθοῦ· ἐντεῦθεν οὖν καὶ μετανοίας χώραν οὐκ ἔχων, ἐθελοκακῶν μᾶλλον μένει, καὶ τῇ πονηρίᾳ πλατύνεται.

11 Ἡμεῖς δὲ, αἰσθήσει κλαπέντες, καὶ πλάνη τούτου πονηρᾷ, χάριν εἰλήφαμεν μετανοίας, ὥς, εἰ τοῦ κακοῦ γεγονότες ἐν πείρᾳ, τούτου καταφρονήσωμεν, εἰς αἰσθησίντε τῶν ἀληθῶν καὶ θείων, ὧν ἐκπεπτώκαμεν γεγονότες, μεταμεληθῶμεν, αὖθις ἀνακληθῶμεν, καὶ τῆς ἀπάτης ἐκείνης χάριν ἐλεηθῶμεν, τῆς θείας δὲ πάλιν μεταλάβωμεν ἀγαθότητος.

12 Ἐπεὶ οὖν διὰ ταῦτα καὶ προφηταί, καὶ νόμος, καὶ τελετὴ πᾶσα τούτου, καὶ τελευταῖον θεοῦ ἐνανθρωπήσεις, ἵνα καὶ διδαχθῶμεν τὴν πτῶσιν, καὶ ταύτης ἀποστάντες, καὶ τοῦ φθείραντος ἡμᾶς, καὶ πλανήσαντος, γενώμεθα, ὥς τὸ πρῶην, μᾶλλον δέ γε καὶ κρεῖττον, ὥς τῆς ἡμετέρας, ὥς εἴρηται, φύσεως τῷ ποιητῇ ἐνωθείσης, τοῦτο ἤδη καὶ γέγονε, καὶ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἀνεκλήθημεν τοῦ φιλανθρωποτάτου Δεσπότη.

13 Πλὴν ἐπειδὴ περ, τὸν σαρκωθέντα ἐνταῦθα πάντοτε μένειν, οὐ δυνατὸν ἦν· οὐδὲ γὰρ φύσεως ἀνθρωπίνης τοῦτο, ὅρον ζωῆς λαβούσης μετὰ τὸ ἐπιτίμιον· καὶ τὴν σάρκα δὲ τῷ ἀθανάτῳ ἀθανατίσαντα, οὐκ ἦν δυνατὸν, αὖθις ὁρᾶσθαι θνητοῖς, καὶ ἀσεβέσι μᾶλλον, ἢ πλημ-

θεία χάριτι κοινωνοὶ γενόμενοι, ὥς σπουδάσωμεν μὲ ὅλην ἡμῶν τὴν δύναμιν νὰ ἐξακριβώσωμεν, καὶ νὰ διευθύνωμεν τὴν ζωὴν ἡμῶν, καθὼς ἐκεῖνοι.

10. Τοῦτο τὸ ἔργον οὐχὶ μόνον τῶν ἐλαχίστων ἡμῶν δὲν εἶναι ἔργον ἀκόλουθον τῆς ἡμετέρας ἀξίας, ἀλλ' οὐδὲ τῆς ἀξίας τῶν ἄκρως κεκαθαρμένων ἐκείνων, καὶ τῶν ὡς ἀγγέλων, καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτῶν, ἀλλ' εἶναι τοῦτο ἔργον μόνης τῆς θείας φύσεως, ἣτις τὰ ὄντα παρήγαγε, μὴ ὄντα πρότερον, καὶ πάλιν συκρατεῖ αὐτὰ, καὶ δύναται νὰ μετασχηματίσῃ αὐτὰ, ὡς βούλεται· καὶ φανερόν γίνεται τοῦτο ἐντεῦθεν· ἐπειδὴ ἡμεῖς μόνοι ἀπὸ ὅλα τὰ γεγονότα εἶχομεν χρεῖαν τῆς ἀναμορφώσεως, διὰ τὸ νὰ συνετρίβημεν ἀθλίως, καὶ τὸ ἀπ' ἀρχῆς κάλλος ἡμῶν ἀπωλέσαμεν, ἐπειδὴ παρηκούσαμεν μὲν εἰς τὸν αἰὶ ὄντα, καὶ ἀθάνατον, καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀναλλοίωτον Θεόν, ὑπηκούσαμεν δὲ εἰς τὸν ἐκ μὴ ὄντος γεγονότα κατ' ἀρχὰς ἀγαθόν, καὶ παραφθαρέντα ἔπειτα ἐκουσίως, καὶ ἀπολέσαντα τὴν θείαν ἀθανασίαν, καὶ καταστάντα θνητὸν μὲ τὴν ἀπὸ τοῦ ἀθανάτου Θεοῦ διαχώρισιν, εἰς τὴν χρεῖαν τῆς χάριτος ταύτης ἤλθομεν· διότι ἂν καὶ ζῶν, καὶ μένων ὁ ἀποστάτης νομίζεται, ἀλλὰ τὴν ἀληθινὴν τοῦ Θεοῦ ζωὴν ἀπεστερήθη, ἀλλοιωθεὶς αὐτοθελῶς τὴν πονηρὰν ἀλλοίωσιν, καὶ ἐναντίος γενόμενος κατὰ τὴν ἀρέσκειάν του εἰς τὸν ποιήσαντα αὐτὸν Δεσπότην, καὶ διὰ τοῦτο ἔγεινε πρόξενος καὶ εἰς τὸν ἑαυτόν του, καὶ εἰς ἡμᾶς τοὺς πεισθέντας εἰς αὐτόν, ἀπωλείας τῆς ἴσης· ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν ἀποστάτης μένει, καὶ ἡ κακία εἰς αὐτόν εἶναι ἀναπόβλητος, ἡμεῖς δὲ καὶ μετὰ τὴν πτῶσιν τρόπον ἐγέρσεως ἐλάβομεν διὰ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Ποιητοῦ ἡμῶν· διότι ἐκεῖνος μὲν δὲν ἔπεσε μὲ ἀπάτην· ἐπειδὴ οὐδὲ μὲ πάχος, καὶ ὕλην σαρκὸς εἶναι συμπεπλεγμένος, ἀλλ' ἐκουσίως ἀπεπήδησεν ἀπὸ τὸ

μελοῦσιν ἀνθρώποις, καὶ τούτων ἐνεργεῖν τὴν ἀνάπλα-
σιν· ὅτι καὶ παρ' ἀξίαν τοῦ Θεοῦ καὶ ἀφθάρτου, καὶ
ἀλήπτου σώματος ἐκείνου τοῦτο ἦν· καὶ ὅτι οὐδὲ παρὰ
πάντων ἀνθρώπων, αὐτεξουσίῳ χρωμένων, ὑπακούεσθαι
εἶχεν ἄν, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἐνεργεῖν, ἔμελλε δὲ μάλ-
λον καὶ πάλιν ἀθετεῖσθαι, καὶ, εἰδυνατὸν, πάσχειν, καὶ
θνήσκειν ἀπειράκις, ὥς καὶ ἡθετήθη, καὶ ἀθετεῖται, καὶ
ἔπαθε, καὶ πάσχει πάλιν διὰ τῶν αὐτοῦ, πάντοτε πα-
σχόντων ὑπὲρ αὐτοῦ· διὰ ταῦτα τοίνυν αὐτὸς μὲν ἀνε-
λήφθη, καὶ τοῦτο ποιῶν ὑπὲρ ἡμῶν, ὁ ἀχωρίστως μέ-
νων ἐν κόλποις τοῖς πατρικοῖς, καὶ πανταχοῦ παρῶν
πάντοτε, τὸ σῶμα συνανυψῶν, καὶ τῷ Πατρὶ προσάγων,
ὥς δῶρον, καὶ σύνοδρον ποιῶν ἄνω, ὑπεράνω πάσης
ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας, καὶ δυνάμεως, ὥς ἔφη Παῦλος,
καταστησάμενος, καὶ ὁμόθεον ἀποδείξας, δοξαζόμενον,
καὶ προσκυνούμενον παρὰ πάσης τῆς κτίσεως. ὁ καὶ ὑπὲρ
ἡμῶν ἀεὶ κεῖται θυμα, καὶ προσφέρεται τῷ Πατρὶ, καὶ
παράκλητός ἐστι, καὶ ἰλασμός, καὶ λυτήριον, καὶ μετο-
χῇ, καὶ δῶρον, καὶ βραβεῖον, καὶ πᾶσα ἀπόλαυσις.

Ἐπεὶ οὖν ταῦτα οὕτως ἐξετελέσθη, καὶ αὐτὸς μὲν ἄνω
ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, οἱ σωζόμενοι δὲ ἐν χρειᾷ τοῦ
σώζοντός εἰσιν, ὁ Σωτὴρ τὴν χάριν τοῦ σωτηρίου, ὡς
τῆς πολλῆς εὐσπλαγχνίας, τοῖς ἴσοις τὴν φύσιν, ἥτοι ὁμοι-
οπαθέσιν ἀνθρώποις, τοῖς σωζομένοις παρέσχετο· ἐπεὶ καὶ
αὐτὸς, σῶσαι θέλων ἀνθρώπους, κατ' ἀνθρώπους ἐγένε-
νετο, οὐκ ἀγγέλοις τοῦτο παρασχών, ὥς εἴρηται· ὅτι
οὐδ' ἀγγέλοις ἠνώθη, εἰμὴ νοητῶς μόνον· οὐδὲ γὰρ
χρεία τούτοις ἀνακαινίσεως· σωτῆρας οὖν ἀνθ' αὐτοῦ, καὶ
ψυχῶν πλάστας, καὶ πρὸς οὐρανὸν ὁδηγοὺς, καὶ φῶς,
καὶ ζωὴν, καὶ πατέρα, καὶ ποιμένα, καὶ φύλακα τοὺς
Ἱερεῖς κατεστήσατο, τὴν αὐτοῦ δύναμιν κεκτημένους, οὐχ
ὑπὲρ ἑαυτῶν γεγονότας, οὐδὲ δι' αὐτοὺς μόνον, ἀλλ'

ἀγαθόν, τοῦ ὁποίου ἀληθῶς τὴν γνῶσιν εἶχεν· ἐκ τούτου λοιπὸν καὶ τῆς μετανοίας τὸ μέσον μὴ ἔχων, ἐθελοκακῶν μᾶλλον μένει, καὶ εἰς τὴν κακίαν πλατύνεται.

11. Ἡμεῖς δὲ ἀπατηθέντες μὲ τὴν αἴσθησιν, καὶ τὴν πλάνην τούτου τὴν πονηράν, χάριν ἐλάβομεν μετανοίας, ὥστε ἀνίσως δοκιμάσαντες τὸ κακὸν, καταφρονήσωμεν ἔπειτα αὐτὸ, καὶ αἰσθανθέντες τὰ ἀληθῆ καὶ θεῖα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξεπέσαμεν, μετανοήσωμεν, νὰ ἀνακαλεσθῶμεν πάλιν, καὶ διὰ τὴν ἀπάτην ἐκείνην νὰ ἐλεηθῶμεν, καὶ τὴν θεῖαν πάλιν νὰ ἀπολαύσωμεν ἀγαθότητα.

12. Ἐπειδὴ λοιπὸν διὰ ταῦτα καὶ προφηται, καὶ νόμος, καὶ ἡ τελετὴ αὐτοῦ ὅλη, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ ἐνανθρώπησις τοῦ Θεοῦ Λόγου, ὅπως καὶ τὴν πτώσιν ἡμῶν νὰ διδασκῶμεν, καὶ ἀπομακρυνθέντες ἀπ' αὐτὴν, καὶ ἀπὸ τὸν φθείραντα ἡμᾶς, καὶ πλανήσαντα διάβολον, νὰ γένωμεν, ὡς εἴμεθα πρότερον, μάλιστα δὲ καὶ καλῆτερα, ὥσπν ὁποῦ ἡ φύσις ἡμῶν, καθὼς ἐρρέθη, ἡνώθη μὲ τὸν Ποιητὴν ἡμῶν, τοῦτο τῶρα καὶ ἔγεινε, καὶ διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ φιλανθρωποτάτου Δεσπότη ἀνεκαλέσθημεν.

13. Πλὴν ἐπειδὴ δὲν ἦτον δυνατόν νὰ μένη ἐδῶ πάντοτε ὁ σαρκωθείς, ἐπειδὴ οὐδὲ εἶναι ἴδιον τοῦτο τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, λαβούσης μετὰ τὸ ἐπιτίμιον τῆς παραβάσεως προσδιορισμὸν ζωῆς· καὶ ἐπειδὴ ἀθανάτισας διὰ τοῦ θανάτου τὴν σάρκα, δὲν ἦτον δυνατόν νὰ βλέπηται πάλιν ὑπὸ τῶν θνητῶν, καὶ ἀσεβῶν μᾶλλον, ἢ πλημμελούντων ἀνθρώπων, καὶ νὰ ἐνεργῇ τὴν ἀνάπλασιν τούτων, ὅτι καὶ ἀνάξιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀφθάρτου, καὶ ἀλήπτου σώματος ἐκείνου τοῦτο ἦτον, καὶ διότι οὐδὲ παρ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων, αὐτεξουσίων ὄντων, ἡδύνατο νὰ ὑπακούηται, καὶ νὰ ἐνεργῇ τὴν σωτηρίαν αὐτῶν, ἔμελλε δὲ μάλιστα καὶ πάλιν νὰ ἀθετῇται, καί, εἰ δυ-

ὕπὲρ ἄλλων τοῦτό γε καταστάντας· φροντιστέον τοίνυν, ὁπόση δύναμις, ὥς πρὸς τὸ τοῦ μυστηρίου ὕψος ἑαυτοὺς ἱκανοὺς παρέχειν, ὥς ἐγχωρεῖ, ὥς ὀφείλει, θεοῦ δύναμιν, καὶ ἐξουσίαν, καὶ χάριν ἐπὶ γῆς τινὰς κεκτημένους, καὶ οὕτως οὐχ ἑαυτοὺς μόνον ὠφελεῖν δυναμένους, ἀλλὰ τῶν πολλῶν χάριν μᾶλλον αὐτοὺς παρέχειν, καὶ τοῦτο μέχρι θανάτου· οὕτω καὶ γὰρ τὸ ἀρχέτυπον· τὴν ψυχὴν μου γὰρ φησι τίθῃμι ὑπὲρ τῶν προβάτων· καὶ Πέτρος δὲ, Χριστὸς φησιν ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν· καὶ Παῦλος περὶ τοῦ πατρὸς λέγει, ὅς τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν ἑαυτόν.

15 Καὶ ταῦτα μὲν κοινὰ πᾶσιν Ἰερεῦσιν· τί δὲ καὶ τοῖς τὸ θεῖον σχῆμα, καὶ σταυροφόρον ἐνδεδυμένοις; οὐ τῆς πτωχείας τοῦτο σημεῖον τοῦ Ἰησοῦ; τοῦ Σταυροῦ σύμβολόν ἐστι, τοῦ θανάτου εἰκὼν, ὅλων τῶν ἄνω μελέτημα, τῶν κάτω πάντων ἀπόθεσις· διὸ καὶ οἱ ἐν γνῶσει τούτου μύσται ποτὲ, τὸ ὕψος τῆς ἱερᾶς δόξης ἐφευγον, οὐχ ὅτι φευκτὸν ἡ Ἰερωσύνη, ἀλλ' ὅτι ἱκανῆς δεῖται καὶ μεγάλῃς, τῆς μελλούσης οἰκονομεῖν τὰ ἱερὰ ἔργα ψυχῆς, καὶ καθαρᾶς μὲν, ὥς δυνατὸν, προθύμου δὲ ὑπὲρ ὠφελείας τῶν ἀδελφῶν, ὅτι καὶ θεοῦ ἔργον, καὶ ἀγαπητὸν αὐτῷ, καὶ δι' ἀγάπην δεδομένον, ὥς καὶ τὸν Πέτρον Χριστὸς ἐδίδαξε· παρητοῦντο τοίνυν, ὥς ὑπὲρ αὐτοὺς λογιζόμενοι τὴν μεγάλην Ἰερωσύνην οἱ ταπεινὸφρονες ἐκεῖνοι Πατέρες.

16 Νῦν δὲ παρὰ τῶν τὸ σχῆμα ἐκεῖνο ἐνδεδυμένων τοῦτο διώκεται μᾶλλον, καὶ τούτοις δίδοσθαι, διὰ τὸ μέγα τῆς ἀξίας, ὑψηλόν τε, καὶ καθαρὸν, ἄξιον κρίνεται τοῖς πολλοῖς· ὅτι καὶ τῆς δυνατῆς, καὶ κεκαθαρμένης τοῦτο δεῖται ψυχῆς· καθαρότης δὲ καὶ εὐλάβεια συντρέχει μᾶλλον τῷ σχήματι καὶ ἡ τοιαύτη τῶν πολλῶν δόξα καλλίστη, καὶ τῶν καθόλου μᾶλλον τῆς ἐκκλησίας, καὶ

νυκτὸν , νὰ πάσχει, καὶ νὰ ἀποθάνῃ ἀπειράκις, καθὼς καὶ ἡθετήθη, ἀθετεῖται, καὶ ἔπαθε, καὶ πάσχει πάλιν διὰ τῶν ἐδικῶντου, πασχόντων πάντοτε δι' αὐτόν· διὰ ταῦτα λοιπὸν αὐτὸς μὲν ἀνελήφθη εἰς οὐρανοὺς, κάμνοντας καὶ τοῦτο δι' ἡμᾶς, ὁ ἀχωρίστως μένων εἰς τοὺς κόλπους τοὺς πατρικοὺς, καὶ πανταχοῦ παρὼν πάντοτε, τὸ σῶμα συνανυψῶν, καὶ εἰς τὸν Πατέρα προσφέρων, ὡς δῶρον, καὶ συγκάθεδρον κάμνων ἄνω, καταστητάμενος αὐτὸ ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐξουσίας, καὶ δυνάμεως, καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος, καὶ ἀποδείξας ὁμόθεον, δοξαζόμενον καὶ προσκυνούμενον ἀπὸ ὅλην τὴν κτίσιν, τὸ ὅποῖον καὶ δι' ἡμᾶς πάντοτε κεῖται θῦμα, καὶ προσφέρεται εἰς τὸν Πατέρα, καὶ Παράκλητος εἶναι, καὶ συγχώρησις, καὶ ἐλευθέρωσις, καὶ μετοχή, καὶ δῶρον, καὶ βραβεῖον, καὶ κάθε ἀπόλαυσις.

14. Ἀφοῦ λοιπὸν ταῦτα οὕτως ἐξετελέσθησαν, καὶ αὐτὸς μὲν κάθετα ἄνω ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς, οἱ σωζόμενοι δὲ ἄνθρωποι τοῦ σώζοντος χρεῖαν ἔχουσιν, ὁ Σωτὴρ τὴν χάριν τοῦ σωτηρίου, ᾧ τῆς πολλῆς εὐσπλαγχνίας, εἰς τοὺς ἴσους κατὰ τὴν φύσιν, ἡγουν εἰς τοὺς ὁμοιοπαθεῖς ἀνθρώπους τοὺς σωζομένους ἔδωκεν· ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς, θέλοντας νὰ σώσῃ ἀνθρώπους, ὡς τοὺς ἀνθρώπους ἔγεινεν, οὐχὶ εἰς τοὺς ἀγγέλους τοῦτο δώσας, καθὼς ἐρρέθη· διότι οὐδὲ μὲ ἀγγέλους ἠνώθη, εἰ μὴ μόνον νοητῶς· ἐπειδὴ οὐδὲ χρεῖαν ἀνακαινίσεως αὐτοὶ εἶχον· κατέστησε λοιπὸν ἀντὶ τοῦ ἑαυτοῦτου τοὺς Ἱερεῖς καὶ ψυχῶν πλάστας, καὶ πρὸς οὐρανὸν ὁδηγοὺς, καὶ φῶς, καὶ ζωὴν, καὶ πατέρας, καὶ ποιμένας, καὶ φύλακας, ἔχοντας τὴν δύναμιν αὐτοῦ, οὐχὶ γενομένους ταῦτα διὰ τὸν ἑαυτὸν των, οὐδὲ δι' ἑαυτοὺς μόνον, ἀλλὰ καταστάντας τοῦτο δι' ἄλλους· ὥς φροντίζωμεν λοιπὸν μὲ ὅλην ἡμῶν τὴν δύναμιν νὰ παρέχωμεν τοὺς ἑαυτοὺς

κατὰ τοσοῦτον βεβαιωθείσά ἐστιν, ὥς καὶ τὴν πρόστα-
σίαν τῆς ἐκκλησίας πάσης σχεδὸν τοῖς μοναχοῖς ἐγ-
χειρίζεσθαι, καὶ ἐξετάζων ἤδη, σπανιάκεις εὐροις τινά
ποτε τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Ἱεραρχίας ἡξιωμένον, τοῖς μο-
ναχοῖς δὲ τοῦτο ὥσπερ ἀποκεκλήρωται· καὶ ἰδοὺς ἀντινας
ἐκ τοῦ κοσμικοῦ βίου πρὸς ἱεραρχίαν ἀναγομένους, καὶ
τοῦτο δὴ παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἀπαιτουμένους, τὸ τῶν
μοναχῶν πρότερον ἔνδυμα ἐπενδύσασθαι.

17 Ἀλλὰ ταῦτα μὲν κρίσις κοινὴ τῶν πιστῶν, καὶ
τῶν τῆς ἐκκλησίας θείων προστατῶν, μᾶλλον τῷ σχή-
ματι τῷ θείῳ, κατὰ τὴν ἄνωθεν τούτου τάξιν καὶ τὸ
ἐπάγγελμα ἀπονεμόντων τὴν τιμὴν· ἡ τῶν πολλῶν δὲ
οὐκ ἀγαθὴ γνώμη τὰ πάντα παρέφθειρε, καὶ τὰ τοῦ
σχήματος ἡχρειώθη, φεῦ, καὶ παρατέθραυσται, καὶ τῆς
Ἱεραρχίας ἐπειλημμένοι τινὲς, οὐχ ὥσπερ ἐχρῆν ταύτην
οἰκονομοῦσιν, ἀλλ' ὥστε μὲν μόνον τῆς θειοτάτης ἀξίας
ἐπιτυχεῖν σπεύδουσιν, ὅση δύναμις, καὶ πάντα πράτ-
τουσιν ἐπὶ τούτῳ, οὐδὲν δὲ τῶν κατ' ἀξίαν αὐτῆς δι-
νεργοῦσιν, ἔστιν ὅτε δὲ μάλιστα καὶ τὰ κατ' αὐτῆς,
καθ' ἑαυτῶν δὲ μᾶλλον ποιοῦσι· δέον γὰρ μὴ διὰ τοῦτο τὸ
σχῆμα ἐνδύεσθαι, τῷ σκοπῷ δὲ τούτου προσέχειν, καὶ
τῆς Ἱερωσύνης δὲ ἀξιωθέντας, πρὸς τοῦτο ἀπολεγέοντας,
εὐλαβεστέρους δείκνυσθαι, καὶ τῷ ταπεινωθέντι συντα-
πεινοῦσθαι Δεσπότη, οὗ τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰκόνα εἰ-
λήφασιν, ἔστιν ὁρᾶν ἐπάρσεως μᾶλλον τὴν θείαν τάξιν
ταύτην, καὶ τύφου πολλοῖς γενομένην αἰτίαν, οὐ παρ'
αὐτήν, παρὰ δὲ τὴν ἡμετέραν οὐ πρὸς τὸν θεῖον νοῦν
τεταμένην προαίρεσιν, πρὸς μόνα δὲ κεχηнуίαν, καὶ ὅλην
ἐκκρεμαμένην, τὰ κάτω καὶ ἐν αἰσθήσει.

18 Ὀφείλομεν δὲ μὴ οὕτω σκοπεῖν· εἰ γὰρ καὶ κατ'
ἐμχυτοῦ ταῦτα γράφω, τοῖς αὐτοῖς λογισμοῖς τῆς οἰή-
σεως πολλάκις ἐχόμενος, ἀλλ' οὐ παραιτήσομαι, καὶ ὁ-

ἡμῶν ἱκανοὺς ὡς πρὸς τὸ τοῦ μυστηρίου ὕψος, ὡς εἶναι δυνατόν, ὡς εἶναι χρέος, ὡς τινες ἔχοντες ἐπὶ τῆς γῆς Θεοῦ δύναμιν, καὶ ἐξουσίαν, καὶ χάριν, καὶ οὕτως ὄχι μόνον τὸν ἑαυτὸν μας δυνάμενοι νὰ ὠφελῶμεν, ἀλλὰ νὰ παρέχωμεν τὸν ἑαυτὸν μας μᾶλλον διὰ τοὺς πολλοὺς, καὶ τοῦτο νὰ πράττωμεν ἕως καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου· ἐπειδὴ καὶ τὸ ἀρχέτυπον ὁ Χριστὸς οὕτως ἔπραξε· διότι τὴν ζωὴν μου, λέγει, θυσιάζω διὰ τὰ πρόβατα· καὶ ὁ Πέτρος δὲ λέγει, ὁ Χριστὸς ἔπαθε δι' ἡμᾶς, καὶ ὁ Παῦλος διὰ τὸν Πατέρα λέγει : ὅς τις δὲν ἐλυπήθη τὸν ἰδίον υἱόν, ἀλλὰ δ' ὅλους ἡμᾶς ὁ υἱὸς παρέδωκε τὸν ἑαυτὸν του.

15. Καὶ ταῦτα μὲν εἶναι χρεὴ κοινὰ ὅλων τῶν Ἱερέων· τί δὲ θέλομεν εἰπῆ καὶ πρὸς τοὺς ἐνδεδυμένους τὸ θεῖον σχῆμα καὶ σταυροφόρον; δὲν εἶναι τοῦτο σημεῖον τῆς πτωχείας τοῦ Υἱοῦ; σύμβολον εἶναι τοῦ σταυροῦ, εἰκὼν τοῦ θανάτου, μελέτη ὅλων τῶν ἄνω, τῶν κάτω ὅλων ἀπόρριψις· διὰ τοῦτο καὶ οἱ γνωρίζοντες τοῦτο διδάσκαλοί ποτε, τὸ ὕψος τῆς ἱερᾶς δόξης ἔφρευγον, οὐχὶ διότι εἶναι φευκτὴ ἢ ἱερωσύνη, ἀλλὰ διότι χρειάζεται ἱκανὴν, καὶ μεγάλην ψυχὴν, τὴν μέλλουσαν νὰ οἰκονομῇ τὰ ἱερὰ ἔργα, καὶ καθαρὰν μὲν, ὅσον εἶναι δυνατόν, πρόθυμον δὲ διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ἀδελφῶν· διότι καὶ Θεοῦ ἔργον εἶναι, καὶ ἀγαπητὸν εἰς αὐτόν, καὶ δι' ἀγάπην δεδομένον, καθὼς καὶ τὸν Πέτρον ὁ Χριστὸς ἐδίδαξε· παρηγοῦντο λοιπὸν οἱ ταπεινόφρονες ἐκεῖνοι πατέρες, ὡς λογιζόμενοι τὴν μεγάλην ἱερωσύνην ἁνωτέραν ἑαυτῶν.

16. Τώρα δὲ ζητεῖται περισσότερον τοῦτο παρὰ τῶν ἐνδεδυμένων τὸ σχῆμα ἐκεῖνο, καὶ κρίνεται ὑπὸ τῶν πολλῶν ἄξιον νὰ δίδεται εἰς αὐτοὺς διὰ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀξίας, καὶ τὸ ὑψηλόν, καὶ καθαρὸν· διότι καὶ τὴν δυνατὴν, καὶ κεκαθαρμένην τοῦτο χρειάζεται ψυχὴν κα-

σον ἔννοῳ θεῖον εἶναι, καὶ ὀφειλόμενον λέγειν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἑμαυτὸν ἐξελέγχειν ἀδύνατον γὰρ μὴ ὄνησίν τινα γίνεσθαι τῇ μνήμῃ καὶ ἐννοίᾳ τῶν ἀγαθῶν ἐν ἡμῖν, καὶ ὑπὸ μὴ δεόντων λογισμῶν κλεπτομένοις· τὸ γὰρ ἐννοίας μὴ δέχεσθαι, καὶ προσβολὰς λογισμῶν ἡμᾶς, τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν, καὶ τὸ ἀπατάσθαι ἐπισυμβαίνειν, πέφυκεν ἡμῖν, ἀλλοιῶσει κεκρατημένοις· ἀλλὰ τὸ ἐννοεῖν τὸ συνοῖσον, καὶ αὖθις ἐπανάγεσθαι πρὸς τὸ κρεῖττον, τῶν ἐφ' ἡμῖν· τοῦτο οὖν παρορῶντες, ὑπ' εὐθύνην ἂν εἴημεν· ἄλλως τε καὶ τὸ μεριμνᾶν περὶ καλλίστων ἀεὶ, πέφυκέ τι θεϊότερον ἀποτίκτειν.

19 Λοιπὸν ὀφείλομεν ἰξετάζειν τίνος ἐσμέν ὑπηρέται, καὶ τίνος ἔργου διάκονοι, καὶ τὴν εἰκόνα φέρομεν τίνος. Θεοῦ τοίνυν ἐσμέν ὑπηρέται, τοῦ κτίσαντος τὰ πάντα, καὶ εἶναι εὖ εἶναι ποιήσαντός τε, καὶ ἀεὶ βουλομένου, καὶ μεταβεβλημένων ἐκουσίως εἰς τὸ κακῶς εἶναί τινων, καὶ μᾶλλον ἀνθρώπων, αὖθις εἰς τὸ εὖ εἶναι ἀποκαταστήσαι θελήσαντός τε, καὶ εὐδοκήσαντος, καὶ ἐνεργοῦντος τοῦτο διὰ τῶν ἱερέων· ἔργου δὲ διάκονοι ὑπάρχομεν τοῦ μεγίστου· ὃ γὰρ ἠνώθη τὰ ἐπὶ γῆς τοῖς ἄνω, καὶ ἡ ἔχθρα ἐλύθη, καὶ Θεὸς βροτοῖς κατηλλάγη, καὶ πλάνη πέπαυται πᾶσα, καὶ δαιμόνων κράτος ὤλετο, καὶ ἄνθρωποι μετ' ἀγγέλων, καὶ υἱοὶ Θεοῦ, καὶ Θεοὶ γεγόναμεν κατὰ χάριν, τούτου ἐνεργοί, λειτουργοί, οἰκονόμοι, μύσται τυγχάνομεν ἀπορρήτως· εἰκόνα δὲ φέρομεν, ὡς θεῖαν τε, καὶ μεγίστην, κατὰ τὴν ἀξίαν ἕκαστος ἀναλόγως. Ἐπίσκοπος γὰρ εἰκὼν Ἰησοῦ, καὶ μετ' αὐτὸν πρεσβύτερος κατὰ τὸ θύειν τὰ μυστικά· τοῖς δ' ἄλλοις χαρίσμασιν Ἐπίσκοπος μὲν, εἰκὼν τοῦ τῶν φώτων Πατρὸς, παρ' ᾧ πᾶσα δόσις ἀγαθῇ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, καὶ φωτιστικὸς διὰ ταῦτα πρεσβύτερος

θαρότης δὲ καὶ εὐλάβεια συντρέχει περισσότερον εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο· καὶ ἡ τοιχύτη τῶν πολλῶν δόξα εἶναι καλλίστη, καὶ μάλιστα ἀπὸ τὰς καθολικὰς τῆς ἐκκλησίας, καὶ κατὰ τοσοῦτον εἶναι βεβαιωμένη, ὥστε καὶ ἡ προστασία τῆς ἐκκλησίας ὅλης σχεδὸν νὰ ἐγχειρίζεται εἰς τοὺς μοναχοὺς, καὶ ἐξετάζων τώρα, θέλεις εὔρη, ὅτι σπανίως τις ἀπὸ τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ ἠξιώθη τὴν Ἱεραρχίαν, εἰς δὲ τοὺς μοναχοὺς τοῦτο, ὡσὰν νὰ ἀπεκληρώθη· καὶ ἤθελες ἰδῇ τινας κοσμικοὺς φερομένους εἰς Ἱεραρχίαν, καὶ τοῦτο ἀπαιτούμενους ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ νὰ ἐνδυθῶσι πρότερον τὸ ἐνδυμα τῶν μοναχῶν.

17. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἦτον κρίσις κοινὴ τῶν πιστῶν, καὶ τῶν τῆς ἐκκλησίας θείων προστατῶν, ἀποδιδόντων τὴν τιμὴν περισσότερον εἰς τὸ σχῆμα τὸ θεῖον κατὰ τὴν ἄνωθεν τούτου τάξιν καὶ τὸ ἐπάγγελμα· ἀλλ' ἡ τῶν πολλῶν οὐχὶ καλὴ γνώμη τὰ πάντα παρέφθειρε, καὶ τὰ τοῦ σχήματος ἠχρειώθησαν, φεῦ, καὶ ἀπωλέσθησαν, καὶ τὴν Ἱεραρχίαν λαβόντες τινές, δὲν οἰκονομοῦσιν αὐτὴν ὡς ἔπρεπεν, ἀλλὰ διὰ νὰ ἀπολαύσωσι μὲν τὴν θειοτάτην ἄξιαν σπουδάζουσιν, ὅσον δύνανται, καὶ πάντα πράττουσι διὰ τοῦτο, δὲν ἐνεργοῦσι δὲ καὶ ἀπὸ τὰ ἄξια αὐτῆς, ἐνίοτε δὲ μάλιστα πράττουσι καὶ τὰ ἐναντία αὐτῆς, καλῆτερον δὲ νὰ εἴπω, ἐναντίον τοῦ ἑαυτοῦ των· διότι ἐν ᾧ πρέπει νὰ μὴ ἐνδύωνται τὸ σχῆμα διὰ τοῦτο, ἀλλὰ νὰ προσέχωσιν εἰς τὸν σκοπὸν τούτου· ἄξιωθέντες δὲ καὶ τὴν Ἱερωσύνην, καὶ πρὸς τοῦτο ἐκλεχθέντες, νὰ δεικνύωνται εὐλαβέστεροι, καὶ νὰ συνταπεινώνωνται μὲ τὸν ταπεινωθέντα δεσπότην Χριστὸν, τοῦ ὁποίου τὴν τάξιν καὶ τὴν εἰκόνα ἔλαβον, συμβαίνει νὰ βλέπωμεν, ὅτι ἡ θεία τάξις αὕτη εἰς πολλοὺς γίνεται πρόξενος ἐπάρσεως μᾶλλον καὶ ἀλαζονείας, ὅχι ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τῆς, ἀλλ' ἀπὸ τὴν ἐδίκηνμας γνώμην,

δὲ, τῶν ὑπερτέρων τάξεων τύπον ἔχων, καὶ δεύτερον φῶς, καὶ μεταδοτικός, καὶ ἐνεργὸς μυστηρίων, καὶ διὰ τοῦτο τελεστικός· διάκονος δὲ, τρίτη τάξις, ἀγγέλων τύπον ἔχων λειτουργικῶν, ἀποστελλομένων αἰεὶ διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ κήρυξ, καὶ ἐτοιμάζων, καὶ λειτουργικὸς οὗτος· πάντες δὲ ἑνὸς Θεοῦ παραστάται, ἑνὸς θύματος θεαταί, τοῦ αὐτοῦ δὲ καὶ κοινωνοί, καὶ σύσσωμοι, καὶ σύνδοξοι, καὶ ἄλλοις μεταδοτικοὶ χάριτι θείᾳ, εἰ καὶ πρώτως τοῦτο γίνεται, καὶ δευτέρως, κατὰ τὴν τάξιν τὴν ἐκάστω ἄνωθεν διδομένην.

20. Ἰδῶμεν τοίνυν τὸν Ἰησοῦν· Θεὸς ἀληθής, ἐκ τοῦ ὄντος ὢν, ἀνάρχου Νοῦ λόγος, Πατὴρ ὑψίστου υἱὸς μονογενῆς, ἐξ οὗ τὰ πάντα, σοφία, δύναμις, καὶ λόγος, δι' οὗ τὰ πάντα, παντοκράτωρ Κύριος, ἄυλος, ἀόρατος, ἄφραστος, ἀπερίληπτος, ἀκατάληπτος, ἀπερίγραφτος, ἀναφής, ἀθάνατος· τέλος τί δι' ἡμᾶς; ἄνθρωπος, ὁρατός, περιγραφτός, παθητός, θνητός, πτωχός, ἄπολις, ἄτιμος,πραθεὶς, κατὰκριτος, ὕβρισθεὶς, ἐμπαιχθεὶς, βασανισθεὶς, σταυρωθεὶς· ταῦτα δι' ἡμᾶς· τί θεϊότερον; τί δεῖγμα ἀγαθότητος ἄλλο μέγιστον; ἀβύσσου εὐσπλαγχνίας τί γνωριμώτερον; ταπεινώσεως Θεοῦ τί φανερώτερον; ὁ κτίστης, κτίσμα· ὁ ποιητής, ποίημα, καὶ πάσχων ὑπὲρ κτισμάτων ὑπὸ τῶν κτισμάτων αὐτοῦ· ὑπὸ τῶν δούλων ὑπὲρ αὐτῶν ὁ Δεσπότης· ὑπὲρ ἀπίστων ἐχθίστων γεγεννημένων αὐτῷ, ἔκοντι μακρυνθέντων, τῷ ἐχθρῷ αὐτοῦ δουλευσάντων, αὐτὸν ἡγνοηκότων τὸν κτίστην, μὴ μεταγνόντων, μὴ ζητησάντων, μὴ προσδραμόντων· ἀποπηδώντων δὲ μᾶλλον, διωκόντων, βλασφημούντων, καὶ θανατούντων, ἑαυτὸν ὁ ἀγαθὸς δέδωκεν, ἔπαθε, τέθηκεν, ἀνέστη, καὶ ἡμᾶς συνήγειρεν, ἀνελήφθη, καὶ ἡμᾶς συνανύψωσε, καὶ τέλος τίθησιν ἑαυτὸν αἰεὶ δι' ἡμᾶς,

μὴ ἀποβλέπουσαν πρὸς τὸν θεὸν αὐτῆς σκοπὸν , ἀλλὰ χάσκουσιν, καὶ ἐκδεδομένην διόλου πρὸς μόνον τὰ κάτω, καὶ αἰσθητά.

18. Χρεωστοῦμεν δὲ νὰ μὴ στοχαζώμεθα οὕτω· διότι ἂν καὶ ἐναντίον μου γράφω, ἐξουσιαζόμενος πολλάκις ἀπὸ τοὺς ἰδίους λογισμοὺς τῆς ἐπάρσεως , ἀλλ' ὅμως δὲν θέλω παραιτηθῆ καὶ νὰ λέγω , ὅσον ἐννοῶ , ὅτι εἶναι θεῖον , καὶ χρεωστούμενον νὰ γίνεται , καὶ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τὸν ἑμαυτόν μου νὰ ἐξελέγχω· διότι μὲ τὴν ἐνθύμησιν καὶ ἐννοιαν τῶν καλῶν ἀδύνατον εἶναι νὰ μὴ προξενῇται ὠφέλειά τις εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀπὸ ἀπρεπεῖς λογισμοὺς ἀπατωμένους· διότι τὸ νὰ μὴ δεχώμεθα ἡμεῖς ἐννοίας καὶ προσβολὰς λογισμῶν ἀπρεπῶν, δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν, εἶναι δὲ καὶ φυσικὸν εἰς ἡμᾶς, ἐξουσιαζόμενους ἀπὸ ἀλλοιώσιν, τὸ νὰ συμβαίνη νὰ ἀπατώμεθα· ἀλλὰ τὸ νὰ ἐννοῶμεν τὸ συμφέρον, καὶ πάλιν νὰ ἐπαυερχώμεθα εἰς τὸ καλῆτερον, τοῦτο εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν. τοῦτο λοιπὸν ἂν παραβλέπωμεν, θέλομεν εἶσθαι ὑπὸ εὐθύνην· καὶ κατὰ ἄλλον τρόπον, καὶ τὸ νὰ φροντίζωμεν πάντοτε διὰ τὰ κάλλιστα δύναται νὰ γενναῖ τι θεϊότερον.

19. Χρεωστοῦμεν λοιπὸν νὰ ἐξετάζωμεν τίνος εἴμεθα ὑπηρέται, καὶ ποίου ἔργου διάκονοι, καὶ τίνος φέρομεν τὴν εἰκόνα· εἴμεθα λοιπὸν ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ, τοῦ κτίσαντος τὰ πάντα, καὶ ποιήσαντος, καὶ πάντοτε θέλοντος νὰ εἶναι αὐτὰ εἰς τὸ καλῶς εἶναι, καὶ, ἐπειδὴ ἐκουσίως μετεβλήθησάν τινα εἰς τὸ κακῶς εἶναι, καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι, θελήσαντος, καὶ εὐδοκήσαντος νὰ ἀποκαταστήσῃ πάλιν αὐτοὺς εἰς τὸ καλῶς εἶναι, καὶ ἐνεργοῦντος τοῦτο διὰ τῶν Ἱερῶν· διάκονοι δὲ εἴμεθα ἔργου τοῦ μεγαλωτάτου· διότι μὲ τὸ μέσον οὗτινος ἠνώθησαν τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ οὐράνια, καὶ ἡ ἔχθρα ἐλύθη, καὶ ὁ Θεὸς μὲ τοὺς

καὶ συγκιρνᾷ, καὶ συμμίγνυσι, καὶ μέλη ποιεῖ ἑαυτοῦ, καὶ μένειν ἀχωρίστως ἐν ἡμῖν βούλεται, καὶ ἐφίεται τούτου, καὶ σπεύδει πρὸς τοῦτο· τί προσοίσομεν ἀντὶ τούτων; πόσων θανάτων, εἰ ἐνεχώρει, καὶ ἀμετρήτων, ὀφειλέται τούτῳ τυγχάνομεν; καὶ ταῦτα χρεῶσται διὰ παντὸς ὄντες, καὶ οὐδὲ τὰ χρέη ἀποτίσαι δυνάμενοι.

21. Λοιπὸν ὅποτε καὶ παριστάμεθα τούτῳ, καὶ τὰ τῆς ταπεινώσεως ἔργα, καὶ τοὺς λόγους λέγομέν τε, καὶ πράττομεν, ταπεινωθῶμεν, ὀρῶντες τὸν ταπεινωθέντα, καὶ ταπεινούμενον· φρίζωμεν, ἐννοοῦντες αὐτὸν, ὃ παριστάμεθα· μέσος ἡμῶν πρόκειται, καὶ ἀοράτως Χριστὸς, καὶ ὁρατῶς τῷ θείῳ ἄρτῳ τοῦ σώματος, καὶ τῷ σεπτῷ ποτηρίῳ τοῦ αἵματος, τὰ πάθη δεικνὺς ἑαυτοῦ, τὴν σφαγὴν, τοὺς ἥλους, τὸ αἷμα, τὸν θάνατον· τρόμῳ παριστῶμεν, ἐγγίζοντες αὐτῷ, καὶ ἀμέσως τοῦτον ὀρῶντες, τέμνοντές τε, καὶ ἐσθίοντες, καὶ πίνοντες ἐκ τοῦ αἵματος, καὶ ἐτέροις μεταδιδόντες κατὰ τὴν δοθεῖσαν χάριν ἡμῖν· τότε θαυμάζει τὰ Χερουβείμ, ἐξίσταται τὰ Σεραφεῖμ, πᾶσα θειοτάτη δύναμις πέφρικε, καθορῶσα, καὶ δέει παρίσταται, καὶ τὴν οἰκείαν ἐπιγινώσκει φύσιν, ὡς κτιστὴ καὶ ἀσθενὴς, καὶ ἐκπλήκτως δοξάζει τῆς τοῦ Θεοῦ τὸ ἀμετρον ἀγαθότητος· μεθ' ἡμῶν ἴστανται ταῦτα κύκλῳ τοῦ Θυσιαστηρίου, συστελλόμενα, φόβῳ μένει, ἐπιθυμοῦσιν ἀτενίζειν τῷ μυστηρίῳ· οὐ γὰρ ἀπράκτως παρίστανται· ἐκεῖθεν τοῦ ἰδίου φάους δέχονται τὴν ἀκτῖνα· αὐτόθεν γὰρ τοῦ φωτὸς αὐτῶν ἡ πηγὴ, ἡ τοῦ πυρὸς αὐτῶν θερμὴ, ἡ ζωὴ, ἡ σοφία, ἡ μύησις.

22. Εἰ τοίνυν οὕτως οὗτοι παρίστανται, οἱ ἔξω πάχους, οἱ πόρρω πάθους παντὸς, ὁ χεὺς ἡμεῖς, ὁ πηλὸς, ὁ σκώληξ πῶς παρεστάναι ὀφείλομεν; πῶς ἐτοιμάζειν ἑαυτοὺς πρὸς ἔργον Θεοῦ τηλικούτον; ὀλῶ φόβῳ, καὶ ὀλῶ πόθῳ

ἀνθρώπους ἐφιλιώθη, καὶ κάθε πλάνη ἔπαυσε, καὶ ἡ ἐξουσία τῶν δαιμόνων ἠφανίσθη, καὶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι μετὰ τῶν ἀγγέλων, καὶ υἱοὶ Θεοῦ, καὶ θεοὶ κατὰ χάριν ἐγενόμεθα, τούτου ἐνεργοὶ, λειτουργοὶ, οἰκονόμοι, μαθηταὶ ὑπάρχομεν ἀπορρήτως· εἰκόνα δὲ φέρομεν κατὰ πολλὰ θείαν καὶ μεγίστην ἀναλόγως ἕκαστος κατὰ τὴν ἀξίαν του· διότι ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ, καὶ μετ' αὐτὸν ὁ πρεσβύτερος κατὰ τὴν θυσίαν τῶν μυστικῶν, κατὰ δὲ τὰ ἄλλα χαρίσματα ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι εἰκὼν τοῦ Πατρὸς τῶν φώτων, παρὰ τῷ ὁποίῳ εἶναι πᾶσα δόσις ἀγαθῇ, καὶ πᾶν δώρημα τέλειον, καὶ φωτιστικὸς λέγεται διὰ ταῦτα, ὁ δὲ πρεσβύτερος τύπον ἔχων τῶν ὑπερτέρων τάξεων, καὶ δεύτερον φῶς, καὶ μεταδοτικὸς, καὶ ἐνεργὸς μυστηρίων, καὶ διὰ τοῦτο λέγεται τελεστικὸς ὁ δὲ διάκονος τρίτη τάξις, τύπον ἔχων ἀγγέλων λειτουργικῶν, ἀποστελλομένων πάντοτε διὰ τοὺς μέλλοντας νὰ κληρονομήσωσι σωτηρίαν, καὶ διὰ τοῦτο καὶ κήρυξ, καὶ ἐτοιμαστικὸς, καὶ λειτουργικὸς εἶναι οὗτος, ὅλοι δὲ ἑνὸς Θεοῦ πυρασάται, ἑνὸς θύματος θεαταὶ, τοῦ αὐτοῦ δὲ καὶ κοινωνοὶ, καὶ σύσσωμοι, καὶ σύνδοξοι, καὶ εἰς ἄλλους μεταδοτικοὶ μετὰ τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν, ἃν καὶ γίνεται τοῦτο κατὰ πρῶτον, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον κατὰ τὴν τάξιν τὴν δεδομένην εἰς καθένα ἄνωθεν.

20. Ἀς ἴδωμεν λοιπὸν τὸν Ἰησοῦν· Θεὸς ἀληθινός, ἐκ τοῦ ὄντος ὢν, Λόγος Νεὸς ἀνάρχου, υἱὸς μονογενῆς ὑψίστου Πατρὸς, ἐξ οὗ τὰ πάντα, σοφία, δύναμις καὶ λόγος, δι' οὗ τὰ πάντα, παντοκράτωρ κύριος, , αὔλος, ἀόρατος, ἄφραστος, ἀπερίληπτος, ἀκατάληπτος, ἀπερίγραφτος, ἀπιαστος, ἀθάνατος· ἐπὶ τέλους τί ἔγεινε δι' ἡμᾶς ; ἄνθρωπος ὄρατός, περιγραφτός, παθητός, θνητός, πτωχός, ἄπολις, ἄτιμος, πωλημένος, κατὰκριτος, ὕβρισμένος, ἐμπεγμένος, βασανισμένος, σταυρωμένος· ταῦτα

προσέρχεσθαί τε, καὶ ἐξυπηρετεῖσθαι τοσούτω πράγματι ἑαυτοὺς ἐτοιμάσωμεν· ἐπεὶ γὰρ τὸ τοιοῦτον οὐκ ἄλλο τι, ἢ ἀγάπη μόνον τετέλεκεν, ἀγαπήσωμεν αὐτὸν τὸν ἀγαπήσαντα πρῶτον ἡμᾶς, καὶ τῇ διακονίᾳ τῆς ἀγάπης ὁλῶ σθένει ψυχῆς προσερχώμεθα· ἐπεὶ περ ἀγάπη ταπεινωθέντα τοσοῦτον τὸν Θεὸν ἔδειξε, τῷ ἔργῳ τῆς ταπεινώσεως οἰκείως ἐν ταπεινώσει καὶ ἀγάπῃ ὑπερετήσωμεν· ἐπεὶ ἔδειξεν, ἐνανθρωπήσας ὁ Θεός, ὡς ἀδύνατον ἦν δίχα Θεοῦ τὴν βροτῶν ἀναστῆναι φύσιν, ἑαυτὴν ἐκουσίως ἐκδοῦσαν τῷ πτώματι, καὶ διὰ τοῦτο Θεοῦ ἐδεήθη ἐνώσεως ἄνθρωπος, ἑαυτοὺς καὶ ἡμεῖς, ὡς πεφύκαμεν, ἀσθενεῖς ἀεὶ λογιζώμεθα, καὶ δεηθῶμεν ἀεὶ Θεοῦ βοηθείας, καὶ μηδὲν χωρὶς τούτου πάντοτε ἐννοῶμεν, ὅτι καὶ χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν ἔφη, ἵνα καὶ ἐνωθῶμεν αὐτῷ, καὶ ἀχωρίστως συνῶμεν.

23. Εἰ ἀποστάτης ὁ πονηρὸς τῇ ἐπάρσει καὶ ἀπὸ νοῖα γεγένηται, τῇ ἐπιγνώσει τῆς πτωχείας ἡμῶν ἡμεῖς οἰκειωθῶμεν τῷ Κτίστῃ· ὁ ταπεινῶν γὰρ φησὶν ἑαυτὸν, ὑψωθήσεται· εἰ ὑπὲρ πάντων δέδωκεν ἑαυτὸν ὁ Δεσπότης, καὶ πᾶσι τοῖς χρήζουσι τὰ πάντα ἐγένετο, ἑαυτοὺς ἡμεῖς αὐτῷ δώμεν, ἵνα καὶ τῶν αὐτοῦ αὐθις γενώμεθα μέτοχοι· διακονήσωμεν αὐτοῦ τῷ ἔργῳ προθύμως, καὶ, εἰ δυνατόν, καθ' ἑκάστην τὴν φρικτὴν αὐτῷ θυσίαν προσφέρωμεν· ἐπιθυμητὸν γὰρ αὐτῷ τοῦτο· ἐπιθυμία φησὶν ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν καὶ διηνεκῶς τοῦτο ζητεῖ· οὐ ποιήσατε γὰρ ἔφη, ἀλλὰ τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν, τοὔτέστι διηνεκῶς καὶ τί ἄλλο μεῖζον ἔργον ἂν εἴη τοῦ ἔργου τούτου; ὅπερ ἐστὶ Χριστοῦ ἡ ἀνάμνησις, τὸ σφαγῆναι τοῦτον ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ διηνεκῶς θύεσθαι· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἔφη τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον, τοὔτέστιν ἀεὶ καὶ τοὔτό ἐστι τὸ αἷμά μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον· οὐχ ἅπαξ ἐκχυθὲν, ἀλλὰ

ἔγεινε δι' ἡμᾶς· τί θειότερον; τί δεῖγμα ἀγαθότητος ἄλλο μέγιστον; τί ἄλλο γνωριμώτερον ἀβύσσου εὐσπλαγχνίας; τί φανερώτερον ταπεινώσεως Θεοῦ; ὁ κτίστης, κτίσμα· ὁ ποιητής, ποίημα· καὶ πάσχω διὰ τὰ κτίσματα ἀπὸ τὰ κτίσματά του, ἀπὸ τοὺς δούλους δι' αὐτοὺς ὁ Δεσπότης, δι' ἀπίστους ἐχθίστους γεγεννημένους εἰς αὐτὸν, θεληματικῶς ἀπομακρυνθέντας, εἰς τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, τὸν διάβολον, δουλεύσαντας, ἀγνοήσαντας αὐτὸν τὸν κτίστην, μὴ μετανοήσαντας, μὴ ζητήσαντας αὐτὸν, μὴ προσδραμόντας εἰς αὐτὸν, ἀποπηδῶντας δὲ μᾶλλον, διώκοντας, βλασφημοῦντας, καὶ θανατώνοντας, τὸν ἑαυτὸν του ὁ ἀγαθὸς ἔδωκεν, ἔπαθεν, ἀπέθανεν, ἀνέστη, καὶ ἡμᾶς συνήθροισεν, ἀνελήφθη, καὶ ἡμᾶς συνανύψωσε, καὶ τέλος θυσιάζει τὸν ἑαυτὸν του πάντοτε δι' ἡμᾶς, καὶ συγκιρνᾷ, καὶ συναναμιγνύει, καὶ μέλη κάμνει τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ θέλει νὰ μένη εἰς ἡμᾶς ἀχωρίστως, καὶ ἐπιθυμεῖ τοῦτο, καὶ σπεύδει πρὸς τοῦτο· τί θέλομεν προσφέρει ἀντὶ τούτων; πόσων θανάτων, ἂν ἦτο δυνατόν, καὶ ἀμετρήτων χρεῶσται εἰς αὐτὸν ὑπάρχομεν; καὶ μάλιστα χρεῶσται διὰ παντὸς ὄντες, καὶ οὐδὲ δυνάμενοι νὰ πληρώσωμεν τὰ χρέη;

21. Λοιπὸν ὁπότε κἂν παραστέκωμεν εἰς αὐτὸν, καὶ τὰ τῆς ταπεινώσεως ἔργα πράττωμεν, καὶ τοὺς λόγους λέγωμεν, ὥς ταπεινωθῶμεν, βλέποντες τὸν ταπεινωθέντα, καὶ ταπεινούμενον, ὥς φρίξωμεν, ἐννοοῦντες αὐτὸν, εἰς τὸν ὁποῖον παραστεκόμεθα, μέσος ἡμῶν πρόκειται καὶ ἀοράτως ὁ Χριστὸς, καὶ ὁρατῶς εἰς τὸν θεῖον ἄρτον τοῦ σώματος, καὶ εἰς τὸ σεπτὸν ποτήριον τοῦ αἵματος, τὰ πάθη του δεικνύοντας, τὴν σφαγὴν, τὰ καρφία, τὸ αἷμα, τὸν θάνατον· μὲ τρόμον ὥς παραστέκωμεν, ἐγγίζοντες εἰς αὐτὸν, καὶ ἀμέσως τοῦτον βλέποντες, κόπτοντες, καὶ τρώγοντες, καὶ πίνοντες ἀπὸ τοῦ αἵματος, καὶ εἰς ἄλλους μεταδίδοντες κατὰ τὴν δοθεῖσαν εἰς ἡμᾶς χάριν τότε θαυμάζουσι

πάντοτε δηλονότι· οὐδὲν ἄρα ταύτης τῆς θυσίας ἐπωφελέστερον ἡμῖν, καὶ θεῷ προσφιλέστερον· ὅτι καὶ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνακαίνισης, καὶ τούτου κοινωνία μεθ' ἡμῶν, καθὼς καὶ σαρκωθεὶς, ἔδειξε, καὶ μέλλων πάσχειν, ἠύξατο τοῦτο· ἵνα ᾧσιν ἐν, καθὼς ἡμεῖς φησιν.

24 Ὅτι δὲ διὰ τούτου ἐν γινόμεθα μετ' αὐτοῦ, αὐτὸς μαρτυρεῖ· ὁ τρώγων μου φησι τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, καὶ γὰρ ἐν αὐτῷ· ὑπὲρ πᾶσαν τοίνυν προσευχὴν τε καὶ αἴνεσιν, τούτου ἐπιμελητέον τοῦ ἔργου· ὅτι καὶ διὰ τοῦτο πᾶσα προσευχή, καὶ τὸ πλεόν τῶν ἡμερῶν τῆς ἡμετέρας ζωῆς τοῦτο ποιῶμεν· ὅτι καὶ τοῦτο περὶ τούτου λογίζεσθαι χρεῶν· εἰ ἐνεργὰ τὰ θεῖα πάντα ἔργατε, καὶ λόγοι οἱ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐδὲν ἄργον μετὰ τὸ γενέσθαι ποτὲ, καὶ δηλὸν ἐξ ὧν ὀρῶμεν, πάντων κτισμάτων ἐνεργῶν ὄντων ἅει, οὐρανοῦ τε, λέγω, κινουμένου ἅει, καὶ γῆς βλαστανούσης, καὶ τῶν ἐν τῷ μέσῳ διενεργούντων ἐκάστου τὸ ἴδιον, πολλῷ μᾶλλον ἐνεργὸς ὀφείλει τυγχάνειν ὁ πρὸς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ θειότατον καὶ μέγιστον καταστάς· καὶ εἰ τὰ αἰσθητὰ πάντα ἀκαμάτως ἐνεργεῖ, καὶ ὁ μικρὸς κόσμος οὗτος, καὶ μέγας, ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο δείκνυσιν, ἐνεργὸς ἅει τελῶν, τῷ αἰσθητῷ μὲν τοῖς αἰσθητοῖς, τρεφόμενος, αὐξανόμενος, ἀλλοιούμενος, τῷ νοητῷ δὲ τοῖς νοητοῖς, ἅει τῷ νῷ, καὶ τῷ λογικῷ τῆς ψυχῆς ἐνεργῶν, καὶ κινούμενος, ὥς ἐντεῦθεν ἐκ τῆς τοῦ ἀνθρωπίνου νοός κινήσεως καὶ τὰς νοεράς, καὶ θείας δυνάμεις ἀεικινήτους εἶναι λογίζεσθαι· πῶς ἄρα τὸ μέγιστον ἔργον τῆς μεγάλης ταύτης διακονίας τοῦ Θεοῦ, τὸ ὑπὲρ πάσης κτίσεως, δι' οὗ εἰς τὸ εὖ εἶναι τὰ ὄντα χειραγωγεῖται, Θεῷ ἐνούμενα, καὶ θεῖα γινόμενα, καὶ μᾶλλον τὰ λογικὰ, καὶ ἀνθρωποὶ πρὸ πάντων τεθνηκότες καὶ ζῶντες,

τὰ Χερουβείμ, ἐξίστανται τὰ Σεραφεείμ, κάθε θειοτάτη τάξις φρίττει, βλέπουσα, καὶ μὲ φόβον παρίσταται, καὶ τὴν ἐδικήν της γνωρίζει φύσιν, ὅτι εἶναι κτιστὴ καὶ ἀσθενής, καὶ μὲ ἐκπληξιν δοξάζει τὴν ἄμετρον τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα. μεθ' ἡμῶν στέκονται ταῦτα, ὁλόγυρα εἰς τὸ θυσιαστήριον, συστελλόμενα, μὲ φόβον μένουσιν, ἐπιθυμοῦσι νὰ ἴδωσιν εἰς τὸ μυστήριον· διότι δὲν παραστέκονται ἀπράκτως, ἀπ' ἐκεῖ δέχονται τὴν ἀκτῖνα τοῦ ἰδίου φωτός· διότι ἀπ' αὐτοῦ εἶναι ἡ πηγὴ τοῦ φωτός αὐτῶν, ἡ θέρμη τοῦ πυρός αὐτῶν, ἡ ζωὴ, ἡ σοφία, ἡ διδασκαλία.

22. Ἄν λοιπὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οὗτοι παραστέκονται, οἱ ὄντες ἐκτὸς πάχους, οἱ ὄντες μακρὰν ἀπὸ κάθε πάθος, ἡμεῖς τὸ χῶμα, ὁ πηλὸς, ὁ σκώληξ πῶς χρεωστοῦμεν νὰ παραστεκώμεθα; πῶς νὰ ἐτοιμάζωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς ἔργον Θεοῦ τόσον μεγάλον; ἃς ἐτοιμάσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας διὰ νὰ προσερχώμεθα, καὶ νὰ ὑπηρετῶμεν εἰς τόσον μέγα πρᾶγμα μὲ ὅλον τὸν φόβον, καὶ μὲ ὅλον τὸν πόθον· διότι ἐπειδὴ τὸ τοιοῦτον οὐχὶ ἄλλο τι, παρὰ ἡ ἀγάπη μόνον ἐξετέλεσεν, ἃς ἀγαπήσωμεν αὐτὸν τὸν ἀγαπήσαντα πρῶτον ἡμᾶς, καὶ εἰς τὴν διακονίαν τῆς ἀγάπης μὲ ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς ἃς προσερχώμεθα· ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἔδειξε τὸν Θεὸν τόσον ταπεινωθέντα, ἃς ὑπηρετήσωμεν εἰς τὸ ἔργον τῆς ταπεινώσεως μὲ οἰκειότητα ἐν ταπεινώσει καὶ ἀγάπῃ· ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ἐνανθρωπήσας, ἔδειξεν, ὅτι ἀδύνατον ἦτον νὰ ἀναστηθῇ ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων χωρὶς τοῦ Θεοῦ, ἐκδοῦσα τὸν ἑαυτὸν της ἐκουσίως εἰς τὸ πέσημον, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἄνθρωπος ἐχρειάσθη ἔνωσιν Θεοῦ, καὶ ἡμεῖς ἃς συλλογιζώμεθα πάντοτε τὸν ἑαυτὸν μας ἀδύνατον, ὡς εἴμεθα, καὶ ἃς χρειασθῶμεν πάντοτε τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἃς μὴ ἐννοῶμεν διὰ παντὸς τίποτε χωρὶς αὐτοῦ (διότι χωρὶς ἐμοῦ, εἶπε, δὲν

ἄργον ἔσται ποτὲ διὰ τῆς ῥαθυμίας, ἢ καὶ δοκούσης εὐλαβείας τῶν Ἱερέων; οὐκ ἔστι τῆς τῶν μυστηρίων Ἱερουργίας ἡ ἀργία, εὐλάβεια, οὐκ ἔστι, κώλυμα δὲ μᾶλλον τῆς σωτηρίου θυσίας, καὶ τῆς ἐντεῦθεν ὠφελείας.

25 Εἰ οὖν μὴ τὸ κωλύον πρὸς τὸ Ἱερουργεῖν ἔστιν, ἡ σωτήριος θυσία διηνεκῶς ἐνεργείσθω ὄργανον Ἱερὸν ὁ Ἱερεὺς ἀπεδείχθη, μὴ ἄργον μενέτω· δώσει γὰρ λόγον, ὡς λογίζομαι, τῆς ἀργίας, ὡς καὶ ὁ θεὸς φησι Βασίλειος πρὸς Γρηγόριόν τινα, ἀπειλῶν αὐτῷ τὴν ἀργίαν· ἡ γὰρ παραιτείσθω εὐλόγως ὄργανον εἶναι, καὶ ἀπέστω τοῦ ἔργου, ἢ κατασκευασθεὶς ἐννόμως θεῖον ὄργανον εἶναι, καὶ μένων ἐν τούτῳ, μὴ ἀμελείτω περὶ τὸ ἔργον· ἕκαστος γὰρ τοῦ ἰδίου ἔργου τὸν μισθὸν λήφεται· καὶ ἐπικατάρτος γέγραπται, ὁ ποιῶν τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἀμελῶς· τί δὲ μεῖζον τούτου ἔργον ἄλλο Θεοῦ; ἡ ἀργία τοῦ ἔργου τούτου ἐπιβλαβὴς ἔστιν, ὡς εἰρήκαμεν· εἰ μόνον κατὰ τοὺς πατέρας τὴν χάριν ἔλαβεν ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐνέχεται τοῖς ἐναντίοις τῆς χάριτος, εὐλαβείσθω μὴ ἐνεργῶν, Θεὸν φοβείσθω· ἀπαιτηθήσεται τὸν λόγον τοῦ ἔργου· παύεται γὰρ τῇ ἀργίᾳ τῆς Ἱερᾶς θυσίας ἢ τῶν μελλόντων ὠφεληθῆναι διὰ ταύτης ὠφέλεια, ἢ τοῦ Σωτῆρός τε οὐκ ἐνεργεῖται ἀνάμνησις, οὐδὲ τὰ τοῦ Θεοῦ πάθους ἐγκαίνια· ἀργεῖτω πᾶς ἐνεχόμενος, οἷς ἀργεῖν τοὺς ἐνεχομένους παραδεδώκασιν οἱ πατέρες· ὁ μὴ κατὰ τοὺς πατέρας ἐνεργῶν, καθ' ἑαυτοῦ ἐνεργεῖ, καὶ ἔνοχός ἐστι τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων· εἰ γὰρ ὁ μετέχων ἀναξίως, ἐνέχεται, ὁ καὶ ἐνεργῶν πόσω μᾶλλον;

26 Οὐδεὶς μὲν οὖν ἄξιος, ὡς ἐμάθομεν, ἄνθρωπος πρὸς τὸ ἔργον, ὅτι καὶ τοῖς ἀγγέλοις φοβερὸν· ἐπεὶ δὲ βροτοῖς τοῦτο συγκατέβη, δοὺς ὁ Θεός, ὡς ἐγχωρεῖ, καὶ ἐνδεδόται, βροτοὶ βιασώμεθα, καὶ οἱ, ὡς ἐνεχώρει, ἡξιωμένοι

δύνασθε τίποτε νὰ πράξητε), ὥστε καὶ νὰ ἐνωθῶμεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀχωρίστως νὰ συνευρισκώμεθα.

23. Ἄν ὁ πονηρὸς διάβολος μὲ τὴν ἔπαρσιν καὶ ἀλαζονείαν ἔγεινεν ἀποστάτης, ἡμεῖς μὲ τῆς πτωχείας ἡμῶν τὴν ἐπίγνωσιν ἃς οἰκειωθῶμεν μὲ τὸν κτίστην· διότι λέγει, ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν θέλει ὑψωθῇ· ἐπειδὴ δὲ ὅλους ἡμᾶς ἔδωκε τὸν ἑαυτὸν τοῦ ὁ Δεσπότης, καὶ ἐγένετο τὰ πάντα δι' ὅλους τοὺς χρεῖαν ἔχοντας, ἡμεῖς ἃς δώσωμεν τὸν ἑαυτὸν μας εἰς αὐτόν, διὰ νὰ γίνωμεν πάλιν μέτοχοι τῶν ἐδικῶν τοῦ ἃς ὑπηρετήσωμεν εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ προθύμως, καὶ ἂν ἦναι δυνατόν, καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἃς προσφέρωμεν εἰς αὐτόν τὴν φρικτὴν θυσίαν· διότι τοῦτο εἶναι ἐπιθυμητὸν εἰς αὐτόν· μὲ ἐπιθυμίαν, λέγει, ἐπεθύμησα νὰ φάγω τοῦτο τὸ Πάσχα μεθ' ἡμῶν, καὶ παντοτεινὰ τοῦτο ζητεῖ· διότι δὲν λέγει κάμετε, ἀλλὰ κάμνετε τοῦτο εἰς ἐνθύμησίν μου, δηλαδὴ διὰ παντός· καὶ τί ἄλλο μεγαλύτερον ἔργον ἤθελεν εἶναι ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦτο; τὸ ὅποῖον εἶναι ἡ ἀνάμνησις τοῦ Χριστοῦ, τὸ νὰ σφαγῇ αὐτός δι' ἡμᾶς, καὶ παντοτεινὰ νὰ θυσιάζεται· διότι τοῦτο εἶναι, εἶπε, τὸ σῶμά μου, τὸ κοπτόμενον δι' ὑμᾶς, δηλαδὴ πάντοτε, καὶ τοῦτο εἶναι τὸ αἷμά μου, τὸ χυνόμενον δι' ὑμᾶς, οὐχὶ μίαν φορὰν χυθὲν, ἀλλὰ πάντοτε δηλαδὴ· τίποτε ἄλλο λοιπὸν ἀπὸ τὴν θυσίαν αὐτὴν δὲν εἶναι εἰς ἡμᾶς ἐπωφελέστερον, καὶ εἰς τὸν Θεὸν προσφιλέστερον· διότι καὶ ἔργον ἐδικόν του εἶναι, καὶ τῆς ἀνθρωπότητος ἀνακαίνισις, καὶ κοινωνία τούτου μὲ ἡμᾶς, καθὼς καὶ σαρκωθεὶς ἔδειξε, καὶ μέλλων νὰ πάθῃ τοῦτο εὐχήθη πρὸς τὸν Πατέρα· διὰ νὰ ἦναι αὐτοὶ ἐν, καθὼς ἡμεῖς, λέγει·

24. Ὅτι δὲ διὰ τούτου ἐν γινόμεθα μετ' αὐτοῦ, αὐτὸς μαρτυρεῖ· ὁ τρώγων μου, λέγει, τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, εἰς ἐμὲ μένει, καὶ ἐγὼ εἰς αὐτόν· περισσότερον λοιπὸν ἀπὸ κάθε προσευχὴν καὶ αἴνεσιν, τοῦτο τὸ ἔργον ἃς

τῆς χάριτος, προθύμως ταύτην ἐνεργεῖτωσαν, τὴν ὅλην πολιτείαν ἐκμιμούμενοι, ὡς δυνατόν, τοῦ Δεσπότου, ἵνα καὶ ἐνεργοὶ αἶι, καὶ κοινωνοὶ τούτου ὧσιν οἱ ἐκείνου τὸν τύπον φέροντες, καὶ καθ' ἐκάστην, εἰ δυνατόν, τὴν ἐκείνου μναίαν ποιεῖτωσαν· ἔνωσις γὰρ ἔσται Θεοῦ μετ' αὐτῶν, καὶ ἀγγέλων μετὰ Θεοῦ καὶ αὐτῶν, καὶ ψυχῶν ἱερῶν, καὶ ψυχῶν πιστῶν ἀπασῶν καὶ τῶν ζώντων δὲ εὐσεβῶς, εἴτε κατορθούντων προκοπή τε καὶ στηριγμός, εἴτε πταιόντων, εἰ μεταγνοῖεν, ἱλασμός καὶ καθάρσιον καὶ ἔτι τῇ κτίσει πάσῃ ἐκ τούτου ἔσται ἁγιασμός, καὶ ἐν οἷς δὲ χρῆζομεν αἰσθητῶς, μεγίστη βοήθεια, καὶ ὁ ὑπὲρ τούτου μισθὸς τῷ εὐλαβῶς ἱεουργοῦντι καὶ προθύμως ὅτι πολὺς· Εἰ δ' οὐ δυνατόν τὸ καθ' ἡμέραν ἱεουργεῖν, καὶν τετράκις τῆς ἐβδομάδος κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον· τοῦτο δὲ ἐποίει οὗτος, τὰς τρεῖς καταλιμπάνων, ἱεουργίαν ἑτέραν τὴν διὰ τοῦ λόγου τῆς διδασκαλίας ἐνεργῶν.

27 Τὸ δὲ καθ' ἡμέραν ἱεουργεῖν οὐκ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ θαρρῶ λέγειν· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Σωτῆρος μαθὼν, τοῦτο ποιεῖτε, λέγοντος, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν· καὶ ἐγὼ ζῶ, καὶ ὁ τρώγων με, ζήτεται δι' ἐμέ· καὶ οἱ ἀπόστολοι δὲ, οὕτω ποιοῦντες, ἐδείκνυντο, σχολάζοντες τῇ προσευχῇ καὶ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου, ὡς γέγραπται, τῇ ἱεουργίᾳ τῶν μυστηρίων δηλαδὴ καὶ τῇ κοινωνίᾳ, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς τῶν πατέρων περὶ τούτου λέλεκταί τε, καὶ πέπρακται, τῷ τε μακκαρίῳ Γρηγορίῳ τῷ Ῥώμης, περὶ τοῦτο προθυμουμένῳ τὸ θεῖον ἔργον, καὶ ἐν ταῖς νηστείαις ἐν τῇ τῆς Ῥώμης Ἐκκλησίᾳ, ὡς λέγεται, τελείαν ἱεουργίαν νομοθετήσαντι, καὶ περὶ τινος Ἐπισκόπου, τοῦτο ποιοῦντος, τὸ καθ' ἡμέραν ἱεουργεῖν, ἐκδιδάξαντι, ὃν δὴ ἐπίσκοπον οἱ Κορυφαῖοι κατὰ τὴν αὐτῶν μνήμην προσελάβοντό φησι μετὰ τὴν θείαν ἱεουργίαν, ὡς καὶ καθ' ὕπνου αὐτῷ προηγόρευσαν. καὶ Ἀπολλωνίῳ τῷ

ἐπιμελώμεθα· διότι καὶ διὰ τοῦτο γίνεται κάθε προσευχή· καὶ τὰς περισσοτέρας ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν τοῦτο ἃς πράττωμεν· διότι καὶ τοῦτο δι' αὐτὸ πρέπει νὰ συλλογιζώμεθα· ἂν τὰ θεῖα πάντα ἔργα, καὶ λόγοι οἱ ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ἐνεργητικά, καὶ οὐδὲν ἄργόν ποτε μένει, ἀφοῦ ἔγεινε, καὶ φανερόν εἶναι τοῦτο ἀπὸ ὅλα τὰ κτίσματα, τὰ ὁποῖα βλέπομεν, ἐνεργητικά ὄντα πάντοτε, τὸν οὐρανόν, λέγω, κινούμενον πάντοτε, καὶ τὴν γῆν βλαστάνουσαν, καὶ τὰ εὐρισκόμενα ἐν μέσῳ οὐρανοῦ καὶ γῆς, ἐνεργοῦντα καθ' ἐν τὸ ἔργον αὐτοῦ, πολὺ περισσότερον ἐνεργητικὸς χρεωστεῖ νὰ ᾔηται ὁ κατασταθεὶς εἰς τὸ ἔργον τοῦτο τὸ θεϊότατον καὶ μέγιστον· καὶ ἐπειδὴ τὰ αἰσθητὰ πάντα ἀκουράστως ἐνεργοῦσι, καὶ ὁ μικρὸς κόσμος οὗτος, καὶ μέγας ἐν ταύτῳ, ὁ ἄνθρωπος, τοῦτο δεικνύει, ἐνεργητικὸς πάντοτε διατελῶν, μὲ τὸ αἰσθητὸν εἰς τὰ αἰσθητὰ, τρεφόμενος, αὐξανόμενος, ἀλλοιούμενος, μὲ τὸ νοητὸν δὲ εἰς τὰ νοητὰ, πάντοτε μὲ τὸν νοῦν, καὶ μὲ τὸ λογικὸν μέρος τῆς ψυχῆς ἐνεργῶν, καὶ κινούμενος, ὥστε ἀπ' ἐδῶ, ἀπὸ τὴν κίνησιν δηλαδὴ τοῦ νοῦς τοῦ ἀνθρωπίνου καὶ αἱ νοεραὶ καὶ θεῖαι δυνάμεις νὰ λογίζονται, ὅτι εἶναι ἀεικίνητοι, πῶς λοιπὸν τὸ μέγιστον ἔργον τῆς μεγάλης ταύτης διακονίας τοῦ Θεοῦ, τὸ γινόμενον δι' ὅλην τὴν κτίσιν, διὰ τοῦ ὁποῖου τὰ ὄντα ὁδηγοῦνται εἰς τὸ καλῶς εἶναι, ἐνούμενα μὲ τὸν Θεόν, καὶ θεῖα γινόμενα, καὶ μάλιστα τὰ λογικὰ, καὶ οἱ ἄνθρωποι πρὸ πάντων, ζῶντες καὶ τεθνηκότες, ἄργὸν θέλει εἶναί ποτε διὰ τῆς ἀμελείας, ἢ καὶ τῆς φαινομένης εὐλαθείας τῶν Ἱερέων; δὲν εἶναι ἡ ἀργία τῆς Ἱερουργίας τῶν μυστηρίων εὐλάβεια, δὲν εἶναι, ἐμπόδιον δὲ μάλιστα τῆς σωτηρίου θυσίας, καὶ τῆς ἐξ αὐτῆς ὠφελείας.

25. Ἄν λοιπὸν δὲν εἶναι ἐμπόδιόν τι πρὸς Ἱερουργίαν, ἡ σωτήριος θυσία ἃς ἐνεργῇται διὰ παντός· ὁ Ἱερεὺς ἀπεδείχθη ρόγανον ἱερὸν, ἃς μὴ μένη ἄργόν· διότι, καθὼς λογαριά-

οσίῳ, οὐ καὶ οἱ μαθηταὶ καθ' ἑκάστην καὶ ἱερούργουν, καὶ μετεῖχον τῶν μυστηρίων· καὶ ὁ ἱερὸς δὲ Χρυσόστομος ἐν τούτῳ τὰ τῆς θείας μυσταγωγίας συνεγράφατο σὺν τῷ πατρὶ Βασιλείῳ, ἐπαινεῖ τε καθ' ἡμέραν τοὺς τῆς κοινωνίας μετέχοντας, μόνον εὐλαβῶς, καὶ ἀξίως· καὶ ἐν ταῖς καθολικαῖς δὲ ἐκκλησίαις, καὶ πανταχοῦ τοῖς προθυμομένοις καθ' ἑκάστην ἐνεργεῖσθαι τὰ τῆς μυσταγωγίας παραδέδοται.

28. Ἵνα δὲ μὴ τισι τὸ ῥηθὲν ἔξω λόγου δόξη, τῷ καὶ κασμικοὺς μὲν ὑποκεῖσθαι τῇ τοιαύτῃ διακονίᾳ, γυναιξὶ συζῶντας, καὶ τοῖς μοναχοῖς δὲ πολλάκις τὴν νυκτερινὴν ἐπισυμβάλλειν ἐπήρειαν, ἀλλὰ καὶ θυμοῦ, καὶ μνησικακίας, καὶ πολλῶν ἐτέρων παθῶν ἐπήρειαν ἐπιγίνεσθαι πλείστοις ἐπιθέσει τοῦ πονηροῦ, τούτων δὲ πάντων ἀπηλλαγμένους ὀφείλει εἶναι ὁ ἀληθῶς ἱερεὺς, τὸ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, εἰ δυνατόν, ἐνεργεῖσθω, τὸ τῆς ἐβδομάδος τετράκις ἱερούργειν, ὡς εἴρηται, εἰδ' οὐ, κἂν δις τῆς ἐβδομάδος ἀπαραιτήτως· τοῦτο γὰρ καὶ τοῖς ἐν κόσμῳ, καὶ μοναχοῖς δυνατόν ἐστι, καὶ οὐ χώρα τούτοις ἀπολογίας, τῇ τῶν πέντε ἡμερῶν μελέτῃ, καὶ προσοχῇ, καὶ ἐξομολογήσει προκαθαίρεσθαι δυναμένοις· διὸ καὶ τῆς ἐξαγορεύσεως πρὸ παντὸς αὐτοῖς ἀνθεκτέον, ὅτι καὶ αὕτη πρὸ τῶν ἄλλων καθαίρειν δύναται· καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀναγκαιοτέρα δὲ μᾶλλον αὕτη, τοῖς διηνεκῶς ἐγγίξουσι τῷ τὰ πάντα εἰδότι Θεῷ, καὶ τῇ μετανοίᾳ τὴν ἄφρῃν δεδωκότι.

29. Εἰ δὲ γε πάθους τινὸς ἐπικράτεια μᾶλλον κατὰ τινος γένοιτο, τοῦτο δὲ τοῖς μνησικακοῦσι συμβαίνει πλέον, καὶ τοῖς βασκανία καὶ φθόνῳ κεκρατημένοις· οὐ δέον μὲν τὸν τῷ πάθει ἁλόντα, τῷ ἀγαθῷ, καὶ τῆς εἰρήνης χορηγῷ προσεγγίξαι, ὄργανον καταστάντα τῷ πονηρῷ, ὡς ἐν αὐτῷ διὰ τοῦ πάθους οἰκήσαντι· γινωσκέτω δὲ οὗτος, ὡς τὸν τοῦ πάθους λόγον καὶ τῆς ἀργίας ἀπαιτηθήσεται, αὐτεξου-

ζω, θέλει δώσει λόγον διὰ τὴν ἀργίαν, καθὼς καὶ ὁ θεὸς Βασίλειος λέγει πρὸς τινὰ Γρηγόριον, φοβερίζων αὐτὸν διὰ τὴν ἀργίαν· ἐπειδὴ ἡ ἄς παραιτηθῇ εὐλόγως ἀπὸ τὸ νὰ ᾔηται ὄργανον, καὶ ἄς ἀπέχη ἀπὸ τὸ ἔργον, ἢ ἐπειδὴ κατεσκευάσθῃ κατὰ τὸν νόμον νὰ ᾔηται ὄργανον θεῖον, καὶ μένει εἰς αὐτὸ, ἄς μὴ ἀμελῇ εἰς τὸ ἔργον· διότι καθέννας θέλει λάβει τὸν μισθὸν τοῦ ἔργου τοῦ καὶ κατηραμένος ἐγγράφη ὁ πράττων τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ μὲ ἀμέλειαν· καὶ ποῖον ἄλλο ἔργον τοῦ Θεοῦ εἶναι μεγαλῆτερον ἀπ' αὐτό; ἡ ἀργία τοῦ ἔργου τούτου εἶναι ἐπιβλαβής, καθὼς εἶπομεν· ἂν μόνον κατὰ τοὺς πατέρας τῆς ἐκκλησίας τὴν χάριν τῆς Ἱερωσύνης ἔλαβεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἐνέχεται εἰς τὰ ἐναντία τῆς χάριτος ταύτης, ἄς φυλάττηται ἀπὸ τὸ νὰ μὴ ἐνεργῇ, ἄς φοβῇται τὸν Θεόν, θέλει ἀπαιτηθῇ λόγον τοῦ ἔργου· διότι μὲ τὴν ἀργίαν τῆς Ἱερᾶς θυσίας παύεται ἡ ὠφέλεια τῶν μελλόντων νὰ ὠφεληθῶσι δι' αὐτῆς, καὶ ἡ ἀνάμνησις τοῦ Σωτῆρος δὲν ἐνεργεῖται, οὐδὲ τὰ ἐγκαίνια τοῦ θεοῦ πάθους· ἄς ἀργῇ κάθε ἐνεχόμενος εἰς ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὁποῖα οἱ πατέρες τῆς ἐκκλησίας παρέδωκαν νὰ ἀργῶσιν οἱ ἐνεχόμενοι εἰς αὐτά· ὅστις δὲν ἐνεργεῖ κατὰ τοὺς πατέρας, καθ' ἑαυτοῦ ἐνεργεῖ, καὶ εἶναι ἐνόχος τῶν μυστηρίων τοῦ Χριστοῦ· διότι ἂν ὁ μετέχων ἀναξίως ἐνέχεται, πόσω μᾶλλον ὁ καὶ ἐνεργῶν ἀναξίως;

26. Κανείς βέβαια, ὡς ἐμάθομεν, ἄνθρωπος δὲν εἶναι ἄξιος πρὸς τὸ ἔργον· διότι καὶ εἰς τοὺς ἀγγέλους εἶναι φοβερόν· ἀλλ' ἐπειδὴ συγκατέβη, καὶ ἔδωκε τοῦτο εἰς τοὺς ἀνθρώπους ὁ Θεός, ἄς βιασθῶμεν οἱ ἄνθρωποι, ὅσον εἶναι δυνατόν, καὶ ἐνδεχόμενον εἰς τοὺς ἀνθρώπους, καὶ οἱ ἀξιωθέντες τὴν χάριν, ὅσον ἦτο δυνατόν, μὲ προθυμίαν ἄς ἐνεργῶσιν αὐτὴν, μιμούμενοι, ὅσον εἶναι δυνατόν, ὅλην τὴν πολιτείαν τοῦ Δεσπότη, διὰ νὰ ᾔηται πάντοτε καὶ ἐνεργητικοί, καὶ κοινωνοὶ τούτου, οἱ φέροντες τὸν τύπον ἐκείνου,

σίῳ γνώμῃ ἑαυτὸν ἐκδοὺς ταῖς τοῦ πονηροῦ συμβουλαῖς· οὐδὲ γὰρ ἰσχύς τῷ ἐχθρῷ, ὅπῃ βουλευτὸν αὐτῷ, ἡμᾶς καταφέρειν· ὅτι δέδοται ἡμῖν ἐξουσία, πατεῖν ἐπάνω ὄψεων καὶ σκορπίων, τῶν ἐπιβούλων καὶ νεκροποιῶν δαιμόνων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ τὴν δύναμιν· μόνον γὰρ προσβάλλειν χώραν εὐρίσκει ὁ τῆς κακίας εὐρετῆς, (εἰς δοκιμὴν δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἔγνωμεν, τῶν πιστῶν τε καὶ ἐκλεκτῶν), οὐ μὴν βίαν ἐπάγειν ὅλως, καὶ τυραννεῖν· ὅτι οὐδὲ κατὰ τῶν ἀλόγων ἰσχύει, κτίσμα τυγχάνων Θεοῦ.

30. Τῇ προαιρέσει τοίνυν ἡμῶν, καὶ θελήσει κειμένου τοῦ νικᾶν αὐτὸν, καὶ τὴν ἀρετὴν κατορθοῦν, κατακριθησόμεθα, νικώμενοι παρ' αὐτοῦ, καὶ διὰ πάθος τι βδελυκτὸν τηλικαύτης στερούμενοι ὑπερουρανίου δωρεᾶς, τῆς τε ἱερουργίας φημί, καὶ τοῦ ἐκ ταύτης ἁγιασμοῦ· διὰ τοῦτο καὶ καθαρτέον, ὁπόση δύναμις, καὶ σπουδαστέον μὴ περιπίπτειν, ὡς ἔτυχε, ταῖς τοῦ πονηροῦ πάгаῖς· συντηρῶμεν δὲ ἑαυτοὺς οἱ ἱερωσύνης ἡξιωμένοι, ὥστε καθαροὺς, ὡς δυνατόν, παρεστάναι, καὶ λειτουργεῖν τῷ καθαρωτάτῳ, καὶ τοῖς ἐξαιρέτοις τῶν ἰδιωμάτων αὐτοῦ σπεύδειν κατακοσμεῖσθαι ἐν ἔργοις τε, καὶ λόγοις, καὶ λογισμοῖς, καὶ τούτου φέρειν ἐν ἑαυτοῖς τινα ἐκμιμήματα· τίνα δὲ τὰ ἐκείνου; φιλανθρωπία, ταπείνωσις, ἔλεος, ἀγάπη πρὸς πάντας, εἰρήνη, καὶ θείων μετὰδοσις δωρεῶν· πρὸ δὲ πάντων κοινωνία μεθ' ἡμῶν καὶ ἁγιωσύνη· ἅγιος γὰρ ὢν ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἁγιάζει τοὺς ἐγγίζοντας αὐτῷ, καὶ ἐν ἁγίοις ἀναπαύεσθαι εὐδοκεῖ, ὃς καὶ τῆς μερίδος ἡμᾶς ἀξιώσειε τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ καὶ ἁγίων, ἐνταῦθα μὲν ἀξίους καταστήσάμενος, καὶ φυλάσσων ἄχρι τέλους, τῶν ἁγιωτάτων αὐτοῦ μυστηρίων ἐν ἁγιασμῷ ὑπηρέτας, ἐκεῖσε δὲ πάλιν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων εἰσαγαγὼν, καὶ τῆς ἀμέσου κοινωνίας αὐτοῦ μετόχους ἀπεργαζόμενος αἰωνίως· ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, μεγαλωσύνη, καὶ αἰνεσις Ἰησοῦ Χριστοῦ

καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἂν ᾖναι δυνατόν, ἅς κάμνωσιν ἐκείνου τὴν ἐνθύμησιν· διότι θέλει εἶναι ἔνωσις Θεοῦ μετ' αὐτῶν, καὶ ἀγγέλων μετὰ Θεοῦ καὶ αὐτῶν, καὶ ψυχῶν Ἱερῶν, καὶ ψυχῶν πιστῶν ὅλων· καὶ τῶν ζώντων δὲ εὐσεβῶς καὶ προκοπῇ καὶ στηριγμῶς, ἂν κατορθώνωσι τὴν ἀρετὴν, καὶ ὅταν ἁμαρτάνωσιν, ἂν μετανοήσωσι, συγχώρησις καὶ κάθαρσις, καὶ πρὸς τούτοις εἰς ὅλην τὴν κτίσιν ἐκ τούτου θέλει εἶναι ἁγιασμός, καὶ εἰς ἐκεῖνα δὲ, τὰ ὁποῖα αἰσθητῶς χρειαζόμεθα, μεγίστη βοήθεια, καὶ ὁ μισθὸς διὰ τοῦτο πρὸς τὸν εὐλαβῶς, καὶ προθύμως ἱερουργοῦντα πλεῖστος· ἀνίσως δὲ νὰ ἱερουργῇ κάθε ἡμέραν δὲν εἶναι δυνατόν, κἂν τέσσαραις φοραῖς τὴν ἑβδομάδα, καθὼς ὁ μέγας Βασιλεῖος· καὶ τοῦτο ἔπραττεν οὗτος, ἀφίνων τὰς τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἐνεργῶν ἄλλην ἱερουργίαν, τὴν διὰ τοῦ λόγου τῆς διδασκαλίας.

27. Τὸ νὰ ἱερουργῇ δὲ κάθε ἡμέραν, δὲν τολμῶ νὰ τὸ λέγω ἐγὼ ἀπ' ἑμαυτοῦ, ἀλλὰ μαθὼν τοῦτο ἀπὸ τὸν Σωτῆρα, λέγοντα· τοῦτο πράττετε εἰς ἐνθύμησίν μου, καὶ ἐγὼ ζῶ, καὶ ὁ τρώγων με θέλει ζήσῃ δι' ἐμέ, καὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲ οὕτως ἐφαίνοντο, ὅτι ἔπραττον, ἀργοῦντες ἀπὸ κάθε ἄλλο διὰ τὴν προσευχὴν, καὶ τὸ κόψιμον τοῦ ἄρτου, ὡς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰς πράξεις τῶν Ἀποστόλων, διὰ τὴν ἱερουργίαν τῶν μυστηρίων δηλαδὴ, καὶ τὴν κοινωνίαν· ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Πατέρες περὶ τούτου καὶ εἶπον, καὶ ἔπραξαν, καὶ ὁ μακάριος Γρηγόριος ὁ Ῥώμης, προθυμοποιούμενος εἰς τοῦτο τὸ ἔργον τὸ θεῖον, καὶ νομοθετήσας, ὡς λέγεται, νὰ τελεῖται τελεία ἱερουργία κατὰ τὰς νηστείας εἰς τὴν τῆς Ῥώμης ἐκκλησίαν, καὶ διηγηθεὶς περὶ τίνος Ἐπισκόπου, ὅστις ἔπραττε τοῦτο, τὸ κάθε ἡμέραν νὰ ἱερουργῇ, τὸν ὅποιον οἱ κορυφαῖοι τῶν Ἀποστόλων, λέγει, προσέλαβον εἰς τὴν ἡμέραν τῆς αὐτῶν μνήμης μετὰ τὴν θεῖαν ἱερουργίαν, καθὼς εἰς τὸν ὕπνον του

τῷ υἱῷ τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καὶ Θεῷ ἡμῶν, τῷ ἑαυτὸν ὑπὲρ
ἡμῶν ἀγιάσαντι διὰ τῆς τοῦ σταυροῦ θυσίας, ἵνα καὶ ἡμεῖς
ᾤμεν ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτοῦ Πατρὶ,
καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι νῦν καὶ
ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Τέλος, καὶ τῷ Θεῷ δόξα.

προεῖπον εἰς αὐτόν· καὶ ὁ Ἀπολλώνιος ὁ ὄσιος, τοῦ ὁποίου καὶ οἱ μαθηταὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ ἱερούργουν, καὶ μετεῖχον τῶν μυστηρίων, καὶ ὁ ἱερὸς δὲ Χρυσόστομος εἰς τοῦτο τὰ τῆς θείας μυσταγωγίας συνέγραψε μετὰ τοῦ Πατρὸς Βασιλείου, καὶ ἐπαινεῖ τοὺς μετέχοντας κάθε ἡμέραν τῆς κοινωνίας, μόνον εὐλαβῶς καὶ ἀξίως· καὶ εἰς τὰς καθολικὰς δὲ ἐκκλησίας, καὶ πανταχοῦ παρεδόθη εἰς τοὺς προθυμοποιουμένους νὰ ἐνεργῇται καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἡ μυσταγωγία.

28. Διὰ νὰ μὴ φανῇ δὲ αὐτὸ, τὸ ὅποιον εἵπομεν, εἰς τινὰς ἄλογον, μὲ τὸ νὰ ὑπόκηνται μὲν καὶ κοσμικοὶ ἱερεῖς εἰς τὴν τοιαύτην διακονίαν, συζῶντες μὲ γυναῖκας, συμβαίνει δὲ καὶ εἰς τοὺς μοναχοὺς πολλάκις ἡ νυκτερινὴ ἐπήρεια, ἀλλὰ πρὸς τούτοις ἐπιγίνεται εἰς πολλοὺς ἐπήρεια καὶ θυμοῦ, καὶ μνησικακίας, καὶ πολλῶν ἄλλων παθῶν ἀπὸ ἐπίθεσιν τοῦ πονηροῦ, ἐξ ὧν δὲ αὐτῶν χρεωστεῖ νὰ ᾗναι ἐλεύθερος ὁ ἀληθινὸς ἱερεὺς, ὅς ἐνεργῇται, ἂν ᾗναι δυνατὸν, τὸ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, τὸ νὰ ἱεουργῇ, καθὼς ἐρρέθη, τέσσαραις φοραῖς τὴν ἐβδομάδα· ἂν δὲ δὲν ᾗναι δυνατὸν, καὶν δύο φοραῖς τὴν ἐβδομάδα ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ ἱεουργῇ, διότι τοῦτο καὶ εἰς τοὺς κοσμικοὺς, καὶ εἰς τοὺς μοναχοὺς εἶναι δυνατὸν, καὶ δὲν εἶναι εἰς αὐτοὺς τρόπος ἀπολογίας, δυναμένους νὰ προκαθαίρωνται μὲ τὴν μελέτην, καὶ προσοχὴν καὶ ἐξομολόγησιν τῶν πέντε ἡμερῶν· διὰ τοῦτο περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλο πρέπει νὰ κρατῶσιν αὐτοὶ τὴν ἐξομολόγησιν, διότι καὶ αὕτη προήτερα ἀπὸ τὰ ἄλλα δύναται νὰ καθαρίζη, καὶ εἰς τοὺς ἱερεῖς δὲ εἶναι περισσότερον ἀναγκαιοτέρα αὕτη, τοὺς ἐγγίζοντας παντοτεινὰ εἰς τὸν τὰ πάντα γινώσκοντα Θεόν, καὶ δόντα τὴν ἄφεσιν μὲ τὴν μετάνοιαν.

29. Ἄν δὲ ἐπικρατήσῃ περισσότερον κατὰ τινος κἀνὲν πάθος, καὶ τοῦτο συμβαίνει περισσότερον εἰς τοὺς κυριευ-

μένους ἀπὸ βασκανίαν καὶ φθόνον, καὶ εἰς τοὺς μνησικά-
 κους, δὲν εἶναι μὲν πρέπον ὁ κυριευθεὶς ἀπὸ τὸ πάθος, νὰ
 προσεγγίσῃ εἰς τὸν ἀγαθὸν Θεόν, καὶ χορηγὸν τῆς εἰρή-
 νης, κατασταθεὶς ὄργανον εἰς τὸν πονηρὸν διάβολον, ὡς
 κατοικήσαντα εἰς αὐτὸν διὰ τοῦ πάθους, ἀλλ' ὅμως ἅς
 γνωρίζῃ αὐτὸς, ὅτι θέλει ἀπαιτηθῇ λόγον τοῦ πάθους καὶ
 τῆς ἀργίας· ἐπειδὴ καὶ ἐξέδωκε τὸν ἑαυτὸν τοῦ μὲ γνῶμην
 αὐτεξούσιον εἰς τὰς συμβουλάς τοῦ πονηροῦ διαβόλου· διότι
 δὲν ἔχει δύναμιν ὁ ἐχθρὸς νὰ καταφέρῃ ἡμᾶς, ὅπου θέλει·
 ἐπειδὴ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἐξουσία νὰ πατῶμεν ἐπάνω εἰς τοὺς
 ὄφεις καὶ σκορπίους, τοὺς ἐπιβούλους καὶ νεκροποιούς δαί-
 μονας, καὶ εἰς ὅλην τὴν δύναμιν αὐτοῦ τοῦ πονηροῦ δια-
 βόλου· διότι ὁ εὐρετὴς τῆς κακίας μόνον νὰ προσβάλλῃ
 ἡμᾶς χώραν εὐρίσκει· καὶ τοῦτο δὲ γίνεται, ὡς ἐγνωρίσα-
 μεν, εἰς δοκιμὴν τῶν πιστῶν καὶ ἐκλεκτῶν, οὐχὶ ὅμως νὰ
 ἐπιφέρῃ καὶ βίαν, καὶ νὰ τυραννῇ· διότι οὐδὲ κατὰ τῶν
 ἀλόγων ζώων ἰσχύει, ὑπάρχων κτίσμα τοῦ Θεοῦ.

30. Ἐπειδὴ λοιπὸν κεῖται εἰς τὴν προαίρεσιν, καὶ τὴν
 θέλησιν ἡμῶν, τὸ νὰ νικῶμεν αὐτὸν, καὶ τὴν ἀρετὴν νὰ
 ιατορθώσωμεν, θέλομεν κατακριθῇ, ἀνίσως νικώμεθα ἀπὸ
 αὐτὸν, καὶ διὰ πάθος τι μισητὸν στερώμεθα ἀπὸ τόσον
 μεγάλην ὑπερουράνιον δωρεάν, τὴν ἱεουργίαν λέγω, καὶ
 τὴν ἀπ' αὐτῆς ἁγιασμόν· διὰ τοῦτο πρέπει καὶ νὰ καθαρι-
 ζώμεθα, ὅσον εἶναι δυνατόν, καὶ νὰ σπουδάζωμεν νὰ μὴ
 περιπίπτωμεν, ὡς ἔτυχεν, εἰς τὰς παγίδας τοῦ πονηροῦ· ἅς
 φυλάττωμεν δὲ τὸν ἑαυτὸν μας οἱ ἀξιωθέντες τὴν ἱερωσύ-
 νην, διὰ νὰ παραστεκώμεθα καθαροὶ, ὅσον εἶναι δυνατόν,
 καὶ νὰ ὑπηρετῶμεν τὸν καθαρῶτατον, καὶ νὰ σπουδάζωμεν
 νὰ στολιζώμεθα μὲ τὰ ἐξαίρετα αὐτοῦ ἰδιώματα καὶ εἰς
 τὰ ἔργα, καὶ εἰς τοὺς λόγους, καὶ εἰς τοὺς λογισμοὺς, καὶ
 μιμήματά τινα αὐτοῦ εἰς τὸν ἑαυτὸν μας νὰ φέρωμεν·
 ποῖα δὲ εἶναι τὰ ἐκείνου μιμήματα; φιλανθρωπία, ταπεί-

νωσις, ἔλεος, ἀγάπη πρὸς πάντας, εἰρήνη, καὶ μετὰδοσις
 θείων δωρεῶν, καὶ πρὸ πάντων κοινωνία μεθ' ἡμῶν, καὶ
 ἀγιωσύνη· διότι ὁ Θεὸς ἡμῶν ὢν ἅγιος, ἀγιάζει καὶ τοὺς
 ἐγγίζοντας εἰς αὐτὸν, καὶ εὐδοκεῖ νὰ ἀναπαύηται εἰς τοὺς
 ἁγίους· ὁ ὁποῖος εἶθε νὰ ἀξιώσῃ ἡμᾶς καὶ εἰς τὸ μέρος τῶν
 ἐκλεκτῶν αὐτοῦ καὶ ἁγίων, ἐδῶ μὲν καταστήσας ἡμᾶς,
 καὶ φυλάττων μέχρι τέλους, ἀξίους ἐν ἀγιασμῷ ὑπηρέτας
 τῶν ἀγιωτάτων αὐτοῦ μυστηρίων, ἐκεῖ δὲ πάλιν εἰσαγα-
 γὼν εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ ἀπεργαζόμενος αἰωνίως
 μετόχους τῆς ἀμέσου κοινωνίας αὐτοῦ· ὅτι εἰς αὐτὸν πρέ-
 πει τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸν υἱὸν τοῦ ζῶντος Θεοῦ, καὶ
 Θεὸν ἡμῶν πᾶσα δόξα, τιμὴ, μεγαλωσύνη, καὶ αἴνεςις,
 τὸν ἀγιάσαντα ἑαυτὸν δι' ἡμᾶς μετὰ τὴν θυσίαν τοῦ σταυ-
 ροῦ, διὰ νὰ ἡμεῖθα καὶ ἡμεῖς ἀληθῶς ἡγιασμένοι μετὰ τοῦ
 ἀνάρχου αὐτοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ παναγίου καὶ ἀγαθοῦ καὶ
 ζωοποιοῦ Πνεύματος τώρα, καὶ πάντοτε καὶ εἰς τοὺς αἰῶ-
 νας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

Τέλος, καὶ τῷ Θεῷ δόξα.

